

Művelődés – Népfőiskola – Társadalom

A MAGYAR NÉPFŐISKOLAI TÁRSASÁG KIADVÁNYA – 2014/3

„Jobb polgárt, jobb hazafit, s jobb embert nevelni, ez a népfőiskola célja” (Móricz Zsigmond)

...szét kell vágnunk
a félelemnek azt a hínárját,
amibe bebonyolódtunk.

Bibó István

Beszélgetés a diófák alatt

értékekről – problémákról – nemzetről – hazáról

**A gondolkodás
és szólás szabadsága**

**A társadalmi
felelősségvállalás**

**„Az értelmiség felelőssége, az
állampolgárok kiszolgáltatottsága”**

„Város és vidék közös sorsa”

Tartalom

Beszélgetés a diófák alatt	4
A társadalmi felelősségvállalás	6
„Az értelmiség felelőssége, az állampolgárok kiszolgáltatottsága”	9
„Város és vidék közös sorsa”	16
Az Európai Szemeszter fontos ország specifikus ajánlásai 2014-15-re	32
Felnőttoktatás a fenntarthatóságért	36
Bemutakozik a Közéleti Egyesület Népfőiskolája	39
Kölesd	40
A „Kulturális Kalauz” programmal Dániában	41
Ázsia-Európa felnőttoktatási együttműködés	45
Osztrák felnőttképzési kezdeményezés: további három évre ingyenes alapképzés	48

A Magyar Népfőiskolai Társaság folyóirata

Felelős kiadó az MNT elnöksége

Felelős szerkesztő: Dr. Szigeti Tóth János

Szerkesztő: Mihályfi Márta

Tördelőszerkesztő: Kit Bt.

Készült a Bonex-Press Nyomdában

Szerkesztősége: 1138 Budapest, Révész u. 2/c

www.nepfoiskola.hu

mnt@nepfoiskola.hu

ISSN: 1218-1455

A gondolkodás és szólás szabadsága

Majdnem százan vettek részt az ország minden részéből a *Beszélgetés a diófák alatt* című egész napos tanácskozáson, amelyen a felszólalók a népfőiskolák hagyományait felvállalva, a gondolkodás és szólás szabadságának fontosságát hangsúlyozták. A balatoni nyári évad zárásaként sorra került tanácskozáson országosan ismert, jeles tudósok szóltak az alkotmányos jogállam, az ellentmondásos földbirtok bérbeadás, a környezetvédelem és a közigazgatás és demokrácia kérdéseiről. A Magyar Népfőiskolai Társaság a kezdeményezése iránti nagyfokú társadalmi érdeklődés miatt rendszeresen sort kerít hasonló fórumok megszervezésére.

A demokrácia alapvető sajátossága a gondolkodás és szólás szabadságának biztosítása és korlátozás nélküli gyakorlása, ami a mai Magyarországon időszerű feladat.

Szeretnék fordítani a gondolkodáson, mert én a hitvallásomat és az egész életemet annak rendeltetés alá, hogy értelmiségiként a közösségért vállaljak felelősséget. Ez nem egy veszélytelen vállalkozás Magyarországon. A sok-sok tapasztalat, információ és tudás alapján - amelyek mondhatom, hogy meghaladják egy átlagemberét – most a legfontosabb kérdésnek nem azt tartom, hogy mit csinál a hatalom, hanem azt, hogy mit csinálunk mi? Mire valók vagyunk mi magyar emberek, akarunk-e bármit is a saját életünkkel, a saját országunkkal, a saját jövőnkkel? Vállalunk-e felelősséget legalább gondolatban a gyermekeink és unokáink jövőéért, hogy egyáltalán hajlandóak vagyunk-e szembenézni mindazzal, ami körülöttünk történik? Hajlandóak vagyunk-e máshonnan tájékozódni, mint a médiából - például a saját tapasztalatainkból?

Eolvastam egy hatkötetes regénysorozatot Hunyadi János életéről, és visszaléptem a „sötét” középkor Magyarországnak történelmébe. Ez volt az a kor, amikor Hunyadi János és nagyszerű barátja Vitéz János először használták azt a kifejezést, hogy haza. Egész életüket, minden képességüket és tudásukat a haza szolgálatába állították. Amikor Hunyadi János megtudta, hogy hatalmas török sereg indult Nándorfehérvár ellen, nem várt a vonakodó nagyurakra, hanem egyedül, saját seregével indult a haza védelmére.

Rémülten veszem észre, hogy az a szó, hogy „haza” – és az ezzel kapcsolatos gondolkodás és felelősségérzet eltűnt a mai Magyarországról, a mai magyar ember gondolkodásából. Nem foglalkoznak azzal a kérdéssel, hogy mi lesz a hazával, mi lesz az országgal, mi lesz a honfitársaikkal. Ez nagy baj!

Ezért azt javaslom, hogy gondolkozzunk együtt, hogy mit is akarunk. Akarunk-e valamit? Ez a legfontosabb kérdés.

Ács Sándorné*

* Hozzászólásként elhangzott a „Beszélgetés a diófák alatt” című találkozón, a Balatonszepezdi Népfőiskolán 2014. augusztus 30-án.

Beszélgetés a diófák alatt

A Magyar Népfőiskolai Társaság a hagyományteremtés útján indította el a találkozó sorozatot azzal a szellemisséggel, amelyet örökölt a népfőiskolák például Újszászy Kálmántól és társaitól Sárospatakról. A volt sárospataki népfőiskolások a 70-80-as években informális összejöveteleken folytattak eszmecseréket, hazáról, jövőről, amelyen az értelmiség felelősségét és a népi társadalom művelődésének fontosságát elemezték. A találkozók nagyban hozzájárultak a nemzeti megújulás szükségességének széleskörű felismeréséhez és az 1946 után betiltott népfőiskolák tevékenységének újraindításához.

2014-től minden év augusztusának utolsó szombatján beszélgetésre fogjuk hívni az országért, a magyar társadalomért, a népért felelősen gondolkodókat és tenni akarókat, hogy jeles és hiteles értelmiségiek megszólításával tisztán lássuk a jelenünket, és útmutatást, bátorítást kapjunk a mindennapjainkhoz, a jövőnkhez.

A 2014. augusztus 30-i találkozón elhangzott előadásokból lapszámunkban most kettőt közreadunk, hogy minél szélesebb körhöz jussanak el az értékes és fontos gondolatok.

Szándékaink szerint a lapunk következő számában további előadásokat teszünk közzé.

A sort éppúgy, mint augusztus 30-án, Ady Endre ma is nagyon aktuális versével kezdjük.

Ady Endre: A hőkölés népe

*Ez a hőkölő harcok népe
S mostani lapulása is rávall,
Hogy az úri kiméletlenség
Rásuhintott szíjostorával.*

*Mindig ilyen volt: apró khánok
Révén minden igának barma,
Sohse harcolt még harcot végig,
Csak léhán és gyáván kavarta.*

*Erőt mutattak, erőt látott,
Vertnek született, nem verőnek.
Önerejét feledte mindig,
Sohse szegzett erőt erőnek.*

*Betyár urai így nevelték,
Nem rúg vissza, csak búsan átkoz,
S ki egyszer rugott a magyarba,
Szinte kedvet kap a rugáshoz.*

*Ma is itt ül, lomhán, petyhüdten,
Fejét, jussát, szívét kobbazzák
S ha néhányan nem kiáltoznánk,
Azt se tudná, hogy őt pofozzák.*

*Csak a Csodák-Ura meglátná
Végre ezt a szánalmas népet,
Adna neki csak egy dárdányi,
Úri kis kiméletlenséget.*

*Hogy néhány maradt sereghajtó
Törötten, fogyva azt ne vallja:
Ezért a népért úgyis mindegy,
Ebsorsot akar, hát – akarja.*

A társadalmi felelősségvállalás

Szigeti Tóth János megnyitó szavai

A mai napon, egy nyárbúcsúztató szép hétvégén folytatunk egy rangos hagyományt, nevezetesen a 70-es 80-as években Sárospatakon, Újszászy Kálmán teológia tanár kertjében tartott informális összejöveteleket, amelyen a volt sárospataki népfőiskolások arról beszélgettek, hogy hogyan lehetne feleleveníteni a népfőiskolai mozgalmat.

A két világháború között, különösen 1936-tól 46-ig volt a népfőiskoláknak a virágkora, amely Sárospatakról indult el, illetve a legkifejezettebb formában Sárospatakon valósult meg. „A diófa alatti, informális beszélgetések, amelyek az értelmiség felelősségéről, a nemzeti kérdésekről folytak Újszászy Kálmán kertjében, később egyre inkább növekvő létszámú beszélgetésekké, majd tanácskozásokká fejlődtek, és a 80-as években kifejezetten egy úgynevezett erjedési folyamatot indítottak el.

Bátran és merészen arra gondoltunk – a merészség arra vonatkozik, hogy a folytonosságot felvállaljuk –, hogy hasonló „diófa alatti” összejöveteleket szervezünk.

Ez most tehát az első alkalom, és ezt követően szeretnénk minden augusztus végén hasonlóképpen meghívást küldeni barátainknak, ismerőseinknek. Hála Istennek, nagyon sok az új arc és ismeretlen arc, bár sokan itt vannak a Népfőiskolai Társaság tagszervezetei, vezetői, tisztségviselői közül is.

Az a hagyomány és értékrend, amit mi megpróbálunk képviselni, úgy gondoljuk, nagyon időszerű. Valaki itt az összejövetel kezdetén megjegyezte, hogy ma nincsenek szakmai fórumok, tanácskozások, hát gondoltuk eljövünk ide meghallgatni, miről is lesz szó. Valóban komoly hallgatás vesz körül bennünket. A népfőiskolai tradíció kifejezéséhez Móricz Zsigmond jelszavát használjuk, ami a folyóiratunk minden egyes számának címlapján is olvasható: „Jobb polgárt, jobb hazafit nevelni, ez a népfőiskola célja.”

Vagyis nemcsak a tudás és az ismeret fontos, hanem a társadalmi felelősség vállalás, a közösségi polgári magatartás, és szabad gondolkodás, a véleménynyilvánítás. Nos, ez az a gondolatmenet, ami közös a meghívottak, a meghívott előadók felfogásában is. Hadd mondjam el, hogy a mi Népfőiskolai Társaság, amely egy országos szervezet, az elmúlt 25 évben elég keserves sorsot ért meg. Ahogy általában kudarcosnak nevezik az elmúlt negyed századot, mi magunk a népfőiskolák tekintetében is ezt mondhatjuk el. A helyzet 2010 óta sem nagyon változott, tehát addig, amíg a két háború között és az 1946 utáni rövid periódusban a népfőiskola egy virágzó mozgalom és intézményrendszer volt, mára teljesen elsorvadt. A szomszédunkban, Ausztriában, vagy Németországban, az északi országokban a közösségi művelődésnek az egyik alapintézménye. Sajnos nem tudott integrálódni Magyarországon az oktatási rendszerhez ez a tevékenységi forma. Az, hogy 2010 óta sem változott alapvetően a helyzet, számunkra azt jelenti, hogy a mindenkor domináns politikai osztálynak nem az áll érdekében, hogy Magyarország kiművelt emberfők sokaságából, hanem sokkal inkább, egy arctalan tömegeből álljon. 2010 óta is megszokhattuk azt, hogy kérlelhetetlen tagadás nyilvánult meg a javaslatainkkal, tárgyalásokon felvetett elképzeléseinkkel szemben. Pénzmagokat szórtak, dobtak elénk, miközben tudja mindenki, de ha nem, akkor most mondom, hogy 2010 óta közel 3 milliárd forintot kapott egy intézmény, a Lakitelek Népfőiskola. Az a legszomorúbb, hogy ebben a kérlelhetetlen párbeszéd hiányában nem sikerült valamilyen megegyezést kialakítani és az elmúlt négy évről egyedül azt mondhatjuk el, hogy a türelmünk fogytán.

2013-ban az alapjogi biztoshoz, az ombudsmanhoz fordultunk, aki ügyünkben az egyik legmértékadóbb véleménynyilvánítást alakította ki az elmúlt négy évben. Az elismerése megnyilvánult abban, hogy a népfőiskolát nélkülözhetetlenül fontosnak tartja, különösen a hátrányos társadalmi rétegek előrehaladása szempontjából, továbbá a közösségi művelődésen túl, a civil és szakmai autonómiák védelme szempontjából és egyúttal a kulturális esélyegyenlőség hordozóiként tekint a népfőiskolára. Az elmúlt négy év alatt, de korábban, a 25 év alatt mi magunk is mindig ezt az álláspontot és következetes gondolatmenetet képviseltük.

A meghívott előadónk - jeles és kitűnő magyar értelmiségiek -, s mindegyikük külön-külön is a maguk szaktudományos területének elismert és kiemelkedő művelői. Éppen ez lehet az oka annak, nem véletlenül foglalkoznak és foglalkoztak a tudományos felkészültségükből következően a társadalmi és közösségi felelősség kérdéseivel, és az értelmiség morális felelősségével is.

Ezt mondhatjuk el dr. Kukorelli István alkotmányjogászról, aki a Társaságunk egyik alapítója, régi barátunk, a 90-es évek utáni választási rendszer kidolgozója, majdnem 10 évig volt alkotmánybíró. Hadd köszöntsem itt dr. Ángyán József tanár urat, aki majd egy évtizedig parlamenti képviselőként, majd parlamenti államtitkárként a földbirtok-rendezés, és a nemzeti vidékstratégia egyik kidolgozója. Köztudott, hogy 2012-ben lemondott az államtitkári posztjáról és 2014-ben kilépett a FIDESZ-ből is. Köszöntöm körünkben dr. Darvas Béla professzor urat is, aki mezőgazdasági és környezeti szakmérnök, és évtizedek óta kutatási területe az élelmiszer biztonság, növényvédelem. Köszöntöm Pálné dr. Kovács Ilonát, aki politológus, egyetemi tanár és a közigazgatási decentralizáció, az önkormányzat és a demokratizmus kérdésével foglalkozik évtizedek óta. Szent István óta egy centralizált központosított állam vagyunk, miközben 2010 óta egy hiperaktív, gondoskodó, centralizált állam került előtérbe.

Tehát olyan szakemberek vannak itt körünkben, akik a kiemelkedő szakmai tudományos tevékenységük mellett a társadalmi reflexiónak és a szabad gondolkodásnak is a megtestesítői. Tulajdonképpen ez volt az egyik vonzerő is, hogy meghívtuk ide őket, és itt utalnék újra mi felfogásunkra, hogy nem elég a tudományos ismeret, hanem igenis rendkívül fontos a szabad gondolkodás és véleménynyilvánítás, különösen manapság egy olyan országban, amikor nagy a hallgatás, nagy az aggodalom és sokakban a szorongás és a félelem uralkodik.

Valaki azt írta a jelentkezők közül, hogy csak a teret kell létrehozni, abban kell jelen lenni, és a többi magától működik. Nem egészen így van, mert mindnyájunkon múlik, az előadókon és a jelenlévőkön is, hogy az eszmecsere és beszélgetés valóban értékes és tartalmas legyen és elérje azt a célt, amit szeretnénk, hogy legyen újra felelősségteljes, szabad gondolkodás ebben az országban, amelynek már nagyon nagy szüksége van erre a gondolkodásmódra és magatartásra.

Köszönöm szépen, hogy elfogadták a meghívásunkat.

„Az értelmiség felelőssége, az állampolgárok kiszolgáltatottsága”

Kukorelli István

Ahogy közeledett a mai beszélgetés, egyrészt egyre jobban örültem, hogy sokakkal fogok találkozni, másrészt pedig kezdtem megrémülni, hogy milyen címet kaptam az előadásomhoz. Ez egy rendkívüli nagyigényű cím: Az értelmiség felelőssége - és ketté is választanám - az állampolgárok kiszolgáltatottsága.

A rendelkezésre álló idő is kiszolgáltatottá teszi az embert, éppen ezért az első témához talán többet, a másodikhoz csak jelzésértékűen mondanék néhány gondolatot.

Az értelmiség felelőssége. Lassan 40 éve részese vagyok az értelmiség képzésének, egy értelmiségi gyár futószalagja mellett. Minden felsőoktatási intézménynek az a vállalt célja, hogy szak-értelmiségieket „termeljen”, a szó szoros értelmében, és örökké vitatkozunk azon, hogy ehhez képest tud-e adni valami mást, többet a képzés. Könyvtárak roskadoznak az értelmiség felelőségéről szóló könyvektől, vagy megfordítanám inkább, a felelős értelmiségről. Tulajdonképpen a 20. században szinte minden nagy gondolkodó foglalkozott ezzel és remek könyvek, írások szólnak arról, hogy ki az értelmiségi, hogy lehet meghatározni az értelmiség fogalmát, az értelmiség felelőségét. Válságkorszakokban ez mindig különösen erőteljesen jelen van.

Az értelmiség fogalmával kapcsolatban három-négy panelt találtam, amit ajánlanék a mai vitához. Az első leegyszerűsítve, hogy ki az értelmiségi? A válasz;akinek papírja van róla - vagyis a szakirodalomban azonosítják a diplomások számával. Ezt matematikázni is lehet, hogy 100 főre mennyi

diplomás jut, vagy 1000 főre, vagy a lakosság viszonylatában. Ha ezt végiggondoljuk a 20. Századra vonatkoztatva, akkor nagyon tanulságos és érdekes a folyamatot látunk.

A másik ilyen panel, amit talál az olvasó a könyvekben, amikor az elittel azonosítják az értelmiséget. Mondanám a harmadikat is, erről különösen a népi írók tollából született sok írás, mikor a középosztályhoz közelítik, a középosztállyal azonosítják az értelmiség fogalmát.

Tulajdonképpen igazán egzakt értelmiségi fogalommal nem nagyon találkozunk, bár igazságtalan a vélekedésem, mert a szociológiai irodalomban és a szociológiai tudományban próbálták egzaktabban meghatározni az értelmiség fogalmát.

Még egy negyedik panelt is behozok a képbe, ez pedig a polgár fogalma, az értelmiség és a polgár fogalmának az azonossága.

Valóban nem könnyű meghatározni, képes beszéddel sokkal könnyebben leírható - néhányan elnevezték pl. „fej munkásoknak” a szakirodalomban az értelmiséget. Vagy egy másik elnevezéssel: a latin műveltség fejeződik ki a lateinerek fogalmában. A latin műveltséggel rendelkező embereket tekintik értelmiségnek. Vagy „kék gallérosok”, „fehér ingesek”, amit az egyes közösségek szintjén még jobban le lehet határolni. És itt sok-sok könyv beugrik az embernek, mondjuk A tardi helyzet, kit tekint a falu értelmiségnek, a papot, a jegyzőt, a tanítót, az agrármérnököt és így tovább.

Közösségek szintjén haladva izgalmas lehet a városok értelmisége, a nemzet szintjén, az ország értelmisége, a politikai elit.

Egy biztos, hogy nem elegendő a szakértelmiséggel azonosítani az értelmiséget. A jogászképzést hozva példaként, az első szemináriumokon én azzal szoktam kezdeni, hogy nem elég csak jogtechnikusnak és jogásznak lenni, ennél több kell, tehát olyan jogász értelmiségivé kell válni, aki megérti a világot, vertikálisan a történelemben helyezve és horizontálisan is, a mai kihívásoknak megfelelően. Pedagógiai céllal is elmondom nekik, hogy most az elején döntsék el, hogy a következő 4-5 évet hogyan töltik el. Mert sokféleképpen el lehet, például úgy, hogy lazán szakértelmiséggé válok. Lehetséges, hogy a korrallal egyre pesszimistább az ember, de ugyanakkor egyre kritikusabb is, így az értelmiség fogalmával kapcsolatban az a véleményem, hogy hibának tartom a diplomások számával azonosítani az értelmiséget.

Nos, az értelmiség fogalmával kapcsolatban egyetlen idézetet engedjenek meg, bár sokakat idézhetnék, mert nagyon sok megközelítés született. Népfőiskolákra is gondolva Németh Lászlót fogom idézni, a valódi középosztályról szóló írását. De lehetne Illyést, Hajnalt, Erdeit, Bibót is idézni. Az átkosban Kulcsár Kálmán, Huszár Tibor és folytathatnám ki mindenki írt monográfiákat az értelmiségről.

Szóval a Németh László-i megközelítés azt mondja az értelmiség, a középosztály, a polgár kapcsán, hogy: az első az anyagi függetlenség, tehát az egzisztenciális biztonság, ez az egyik attribútuma, a másik, hogy rendelkezék önmaga felett, vagyis a szuverenitás. Az értelmiségi szuverenitás ha elveszett, aligha beszélhetünk értelmiségről.

Elhangzott János bevezetőjében, hogy nagy a hallgatás, nagy az igazodás nagy az alkalmazkodás. Ha ezeket hallja az értelmiség, akkor különösen izgalmas kérdés, hogy hallgathat-e az értelmiség? A harmadik Németh László-i panel kísértetiesen hasonlít a polgár fogalmához. Így írja: egy kis belső hajlam a közügyek vitelébe. Ne hallgasson az értelmiség!

A felelősség fogalma az egyik legintézményesültebb és leggyakrabban használt szavunk, kifejezésünk, melynek a római jogból ismert gyökerei vannak. Rendkívül széles kiterjedésű fogalom, az értelmiség viszonylatában nyilván az erkölcsi felelősségre helyeződik a hangsúly, és kevésbé a jogi felelősség az érdekes. De a társadalmi felelősség, a felelősségproblematika filozófiai értelemben is rendkívül fontos szavunk és jó, ha tisztában vagyunk a tartalmával. Publicisztikában nagyon gyakran előfordul, és Magyarországon a politikai publicisztika veretes hagyományokkal rendelkezik. Rengetegen írták, tették fel a kérdést, hogy egy felelősségek nélküli országban élünk-e? Ezt én úgy szoktam megfogalmazni: mennyire intézményesül a felelőtlenség egy országban?

A családtól elindulva, a közösségeken haladva az intézményekig, felmérve, hogy a felelőtlenség mennyire intézményesül. Ez összefügg a már említett hallgatással is.

Kössük össze a felelősséget és az értelmiség felelősségét, előtte azonban alkotmányjogászként nem szeretnék kihagyni valamit.

A felelősség megjelenik az új Alaptörvényben is. Az Alaptörvény azt mondja, hogy: „Mindenki felelős önmagáért” - , ha ezt a filozófiát próbálom megfejteni, akkor ez valahogy többet akar mondani, mint az értelmiség felelőssége, a mindenki az minden állampolgárt jelent, és töpreng az ember és próbálja megfejteni, hogy ez mégis hogy van. Azt gondolom, hogy az értelmiségnek, az elitnek, a középosztálynak, a társadalom polgárosult rétegének mindig is nagyobb felelőssége volt, egyfajta mintaadó szerep.

Az értelmiség és a felelősség összekapcsolásaként két idézet következik:

Az egyik idézet **Bibó Istvántól**: „Az elit és a szociális érzék” 1942-ben íródott, tehát itt előjön az említett panelek közül az értelmiség és az elit. Az idézet így szól: „Az elit legfőbb szerepe az, hogy az élet élésére, az emberi helyzetekben való erkölcsi viselkedésre és az emberi szükségletek mélyítésére, finomítására és gazdagítására mintákat, példákat adjon, azaz kultúrát csináljon. Erre a szerepre valamilyen elit, valamilyen értékelési rend szerint kiválasztott embercsoport alkalmas. Az értékelési rend tudja csak biztosítani az elit által adott példák és minták érvényességét és kötelező erejét.”

A másik idézetben, Bihari Mihály **Csoóri Sándorra** utal:

„Csoóri Sándor fogalmazta meg találóan az értelmiség küldetését és erre a szép és mély gondolatra sokszor hivatkozom:

’Az értelmiség egyik legfontosabba feladata, hogy csökkenteni kell a távolságot, a felismert és a kimondott igazságok között. Hiszen az elhallgatott igazság hitelét veszti a kimondottnak is. A félig kimondott igazság még nem igazság, az elhallgatástól megromlik a lélek.’

Vagyis egy értelmiségi magas szintű szakmai munkája mellett azzal tesz eleget társadalmi funkciójának, hivatásának - legyen író, művész, tudós, orvos, tanár, bárki -, ha a felismert igazságból egyre többet mond ki, és csökkenti, majd meg is szünteti a felismert és kimondott igazság közötti távolságot. A kiállítás számtalan konfliktussal jár, amiért az embert megbüntethetik, betilthatják, szilenciumot rendelhetnek ellene, de a feladatot akkor is vállalnia kell.”

Azt gondolom, hogy ez egy olyan ars poetica az értelmiség felelősségéről, amivel azonosulni tudok. És néhány gondolat még a kiszolgáltatottság problematikájáról. Ez tulajdonképpen összefügg a szabadságszerető ember, a polgár és az alattvaló problematikájával. Ha egy intézményesült politikai rendszerben, társadalomban az alattvalói tudat a meghatározó, és kevésbé a polgártudat, akkor a kiszolgáltatottság jelen van abban a társadalomban.

Az ember nem nagyon szereti az országát, a nemzetét sokkal inkább. Az államot nemhogy nem szeretik, nagyon negatív a viszonyulás hozzá. Nem csak azért, mert büntet - a nagy testvér figyel, a dúvad állam a zsebünkben fogja egymás kezét. Sok minden másért nem szeretik az államot.

De a kiszolgáltatottság azt gondolom, hogy mindig jelen van az állami viszonylatban. Különösen akkor - és ez is elhangzott János bevezetőjében -, amikor egy centralizáltabb állammal találkozunk. Félreértés ne essék, ez régi vita, hogy az államot hol és milyen mértékben vagy hol nem. Ebből a szempontból is érdekes az elmúlt négy-öt év, valamint az Alaptörvény és „A szabadság és felelősség” című, alapjogokról szóló fejezete. Olvasva ezeket a cikkelyeket, az ember kipipálja, hogy itt kivonult az állam. Éppen onnan, ahonnan nem kellett volna. És a kiszolgáltatottság abban

a pillanatban problémává válik. Vagy mondjuk a szociális biztonság kérdése - itt meg bevonult az állam, ahol egyébként nem szabadna, és ez megint egyfajta kiszolgáltatottságot jelent.

Az államon túllépve, ha vizsgáljuk a kiszolgáltatottságainkat, a globalizációt és a modernizációt hoznám be következő vitakérdésként. Tulajdonképpen harmadik generációs jogokkal összefüggésben vetem fel, személy szerint ott éreztem a leginkább a kiszolgáltatottságainkat. Bár itt is megjelenik az állam sokszor partnerként. De van-e szövetségünk az állam személyében?

A kiszolgáltatottságokat a mai generáció kapcsán példákkal illusztrálnám. A Nagy Testvérré és a sok-sok kistestvérré utaltam már, akik mára bekamerázták a világot. Tehát kamerák előtt élünk. Természetesen lehet igazolni a korlátozásokat, de azt nagyon komolyan kell tenni, hogy már egy focimeccsre is úgy mehet az ember, hogy eleve tudja, a kamerák mindent látnak. Szeptember 11-e után próbálták sok mindennel igazolni mindezt. Lehallgatások kérdése, az adatvédelem problematikája a harmadik generációs jogok kapcsán, vagy a környezettel való kiszolgáltatottságunk, a környezetvédelem, mint harmadik generációs jog, vagy legyen záró példa a fogyasztóvédelem.

Egyik kedvenc példám szokott lenni, lévén, hogy a Fogyasztóvédelmi Egyesületben néhány évet eltöltöttem és már akkor lehetett érezni, hogy a kérdés milyen globalizációs kihívás lesz. Fogyasztóként nagyon sok szempontból kiszolgáltatottak vagyunk. És itt megint visszahoznám az államot: szövetségünk-e ebben? És a jogállamot is behoznám: vannak-e olyan eszközök, amivel megvédhetjük önmagunkat?

És itt zárom le egy alaptörvényi regulával, ami összefoglalásként jó példa az elmondottakra. Ez a „Védd meg önmagad” című regula az Alaptörvényben, ami jó példa arra, hogy az állam ott vonul ki, ahol nem kellene. Áramot a kilincsbe, kékítőt a hordóba és így tovább - ismertek a példák. Tehát kivonulhat-e az állam? Mennyire vagyunk kiszolgáltatottak, hogy ha az a filozófia, hogy védd meg önmagad állampolgár?

Az értelmiségnek mindig dilemmája volt az, hogy az adott rendszerekben hogyan viselkedjen. Az elmúlt rendszerben a falakat tapogatva próbálták az emberek a Németh László által írt fogalomnak megfelelően viselkedni. Azt gondolták, hogy az alkotmányos rendszerváltozás után könnyebb lesz értelmiséginek lenni. Nem lett könnyebb, és azt kell, hogy mondjam, ma sem könnyebb.

A nagyon széles skálán három típusba sorolnám az értelmiségit, az egyik az apologéta értelmiségi. A márványba öntött alkotmány, a világok legjobbika, az apologéta. A másik típus, a forradalmár típusú értelmiségi, az örökké elégedetlen, aki mindent az utcán szeretne megoldani. És a kritikai értékelő értelmiség, aki nem adja el magát és próbál a párbeszédre törekedni, próbál úgy véleményt mondani, hogy azt gondolja - mint az idézetek alapján is -, hogy közelíti a valóságot, és az általa gondolt igazságot. Nem könnyű ez a szereplés. Lehet hogy kisebbségben van ez a magatartás minta, mert a nagy hallgatások részben egzisztenciális kérdések is. Gyakorta „dezsavú” érzése van az embernek, egyetemi fogadóórán is, amikor jönnek kitűnő diákjaim, kicsit kezdetlen: - „Tanár úr, én most akkor a kancellárián vállalom szerepet”, és hogy „lehet? Hogy gondolja?” - Van egyfajta kényszer is ebben az igazodásban. De azt gondolom, hogy ha ezt a kritikai értékelő magatartást feladja az értelmiségi, akkor azt a Németh László-i definíciót, hogy szuverenitás, azt elveszíti.

Természetesen vannak határok. Van egy olyan pont, amikor nem vesz részt az ember, vagy föláll, vagy lemond. Itt most az asztalnál is olyanok ülnek, akik ezt megtették, vagy nem akartak mindenáron szerepet vállalni, mert van egy határ. Mert szólni kell, az értelmiség felelőssége erről ismert. Aki lát, és nem szól, az a jövőt árulja el - ugye ismerik ezt a mondást.

A félelem problematika. Bibót idézve - nagyon sokan ismerik -, megválaszolja ezt a kérdést, amikor azt mondja, hogy: „Aki nem fél az a demokrata igazán.” A kérdés összekapcsolódik a demokrácia fogalmával. Ha demokráciában élünk, akkor a félelem nem lehet a magatartás meghatározója. Vagyis garanciák vannak ahhoz, hogy ne féljünk, tehát nem csak demokrata identitás tudat kell, hanem kell egy olyan intézményrendszer is, hogy az egészet demokráciának nevezhessük. Csak demokratikus társadalomban beszélhetünk erről a helyzetről, a félelem nélküli helyzetről. Van egy remek darab, amit évek óta teltházzal játszanak, egy kocsmáról szól, a „Portugál” című kitűnő színdarab, és írásmű. Ott kérdezik, hogy: „Milyen demokráciában éltél? - Az a népi volt” - mondja a kocsmáros. Kérdezik, hogy: „Miért, most milyen demokrácia van? - Most sima demokráciában élünk.”

Vagyis a demokráciának nagyon komoly kritériumai vannak. A szakma felől közelítve hatalom-megosztás - mint a francia deklaráció kimondta - az emberi jogok léte, és a politikai nyilvánosság. Miért nem kiabál az értelmiség? - és miért nem szól az értelmiség? Erre pedig az a válaszom: a politikai nyilvánosság problémája. Hogy hol szóljon? Megkérdezik-e?

Teljesen egyetértek, hogy az is egyfajta szerepzavar volt, hogy a rendszerváltás úgy indult, hogy az értelmiség mindenáron politizálni akart. Egy csomó értelmiségi került így a politikába. Aminek az lett a következménye, hogy súlyos szerepzavarok vannak ma is, mert a politikus úgy viselkedik, mint az értelmiség, az értelmiség pedig mint a politikus. Teljesen egyetértek, hogy meg kell találni a helyét még a szakértelmiségnek is, de az értelmiségnek ezért ennél nagyobb felelőssége van. Hogy hol? Sajnos nincs olyan fórum, ahol szívesen leülne az ember, elmondaná a véleményét, vagy ha

elmondja az ember valahol, milyen hatása van? Lehet, hogy az asztalnál olyanok ülnek, akik a három „T”, a TŰRT, TILTOTT, TÁMOGATOTT kategóriák közül még a TŰRT-be tartoznak. De a fülekben ólom van. Szabó Zoltánra hivatkozva, tőle idézve: „Különös országban élünk, ahol a szó hasonló a kőhöz, mely néhány gyűrűt vet a víz színén, aztán elmerül egyszer és mindenkorra.” A hallgatásnak és a csendnek - hogy miért nem kiabál az értelmiségi - ez is egy összefüggése, vagyis hogy egy demokratikus társadalomban van-e olyan fórum, ahol érdemes szólni.

Az erkölcsi alap helyreállítása: Igenis vannak olyan minták a magyar történelemben, értelmiségi minták, akikre oda lehetne figyelni. Nem csak szakértelmiségiek, hanem akik akkor szóltak, amikor ideje volt a szónak. Vannak ilyen minták, ezeket, mintha agyonhallgatnánk, pedig a mindenkori prioritásokra oda kellene figyelni. Klebersberg Kúnóra csak hivatkoznak, de nem azt teszik, amit ő annak idején cselekedett. Széchenyire is hivatkozunk, de nem úgy hogy hosszabb távon gondolkodunk. Például, hogy a kiművelt emberfőre ruháznánk be. Alapvetően ez a problémája minden kormányzatnak: tudják, de mégsem teszik. E mögött már érdekek, gazdasági érdekek és egyéb dolgok jelennek meg kőkeményen, és ez már morális kérdés is.

Csak azt tudnám ismételni, hogy a félig kimondott igazság még nem igazság. Az elhallgatástól megromlik a lélek, ugyanakkor azt is tudjuk, hogy nagy hagyományai vannak a magyar történelemben a sorok között félig kimondott igazságoknak. Cseh Tamásra szoktam utalni, arra, hogy megtanult a generációm Cseh Tamásul, olyan rendszerben éltünk. És ha visszagondolnak arra, hogy mikor volt szabad és demokratikus a rendszer Magyarországon, akkor Mohácsig visszamehetünk. Az utolsó győztes csatáinkig nem szeretnék. De a nemzettudathoz, a sorok közötti olvasáshoz ez is hozzátartozik, a politikai kultúránkban ez is öröklődik. Borzasztóan nehéz meghaladni mindezt.

„Város és vidék közös sorsa”

(gondolatok az ország állapotáról, földügyekről, magán- és közérdekekről, hatalmi manipulációról és felelősségről)¹

Ángyán József²

Kedves Barátaim! Hölgyeim és Uraim! Tisztelettel és szeretettel köszöntök mindenkit, köszöntelek Benneteket. Sok ismerős, jó arcot látok, jó ilyen közösségben lenni. Sok olyan helyen megfordultam az utóbbi nyolc évben, ahol nem mondhattam el ugyanezt a társaságról. Köszönöm mindazoknak, akik megszervezték ezt a találkozási és gondolatcsere-lehetőséget. Egyetértve Kükorelli Istvánnal, kevés manapság az olyan alkalom, ahol valóban meghányhatnánk-vethetnénk a dolgainkat. A népfőiskola megfelelő keretet adhat az ilyen – sorskérdéseinkről, a közösség ügyeiről együtt-gondolkodó – fórumoknak. Szükségünk van az ilyen civil összejövetelekre, hiszen a helyzet túlságosan súlyos ahhoz, hogy megengedhetnénk magunknak a hallgatás és bezárkózás luxusát. Ezt persze az úgynevezett politikai elit, a pártok és parlamenti frakcióik vezetői nem egészen így látják. Nem mintha ez magyar sajátosság lenne a „nagypolitika” részéről. Engedjék, engedjétek meg, hogy – mielőtt a közvetlen témámra térnék – ennek szemléltetésére idézzek egy egészen más kultúrkörből származó irományból néhány olyan gondolatot, amelyek a dolgok – köztük a föld, a vidék ügyeinek – háttéréről is sok mindent megmagyaráznak.

Az Egyesült Államokban, egy bizonyos Noam Chomsky, a Massachusetts Institute of Technology professzora a „Hogyan is működik a világ?” című könyvében, egyebek mellett a hatalmi manipu-

¹ *A Magyar Népfőiskolai Társaság, a Bibó István Népfőiskolai Alapítvány és a Balatonszepezdi Népfőiskola* által, 2014. augusztus 30-án, Balatonszepezden, „*Beszélgetés a diófák alatt (értékekről – problémákról – nemzetéről – hazáról)*” címmel megrendezett országos találkozón elhangzott előadás szerkesztett szövege. http://www.nepfoiskola.hu/userfiles/file/Hirek/20140723_beszelgetes_a_diofak_alatt_meghivo.pdf

² *Az előadó:* Ángyán József egyetemi tanár, az MTA doktora, volt országgyűlési képviselő, a volt Vidékfejlesztési Minisztérium egykori parlamenti államtitkára.

láció eszközeiről is ír.³ Ezzel kapcsolatban, az utóbbi időben az interneten is forog egy neki tulajdonított, de eredeti változatában⁴ Sylvain Timsittől származó „tízparancsolat”.⁵ Nos, hogyan is működik ez a világ? Mik is a **hatalmi manipuláció alapeszközei**? Néhány pontot emelek ki ezek közül, mert úgy érzem, hogy ide illenek.

1.

pont: „Az emberek agyát és figyelmét le kell foglalni másod- és harmadrangú problémákkal. Ennek érdekében el kell vonni a figyelmüket a valós és súlyos szociális gondokról, mégpedig olyan hírekkel, amelyek társadalmi jelentősége kicsi ugyan, de érzelmileg erősen megérintik őket. Támazkodjunk a bulvársajtóra, amely hű szolgánk lesz.”

2.

pont: „A nép úgy kell, hogy tekintsen politikai vezetőire, mint a nemzet megmentőire. Ennek érdekében, elsősorban a média segítségével hamis riasztások, és nem létező fenyegetések tömkelegét kell az emberekre zúdítani, amelyek miatt aggódni, később szorongani kezdenek. Ha a szorongás elérte a kritikus szintet, lépj közbe és oldd meg. Hálások lesznek, és önmaguk fogják kérni szabadságjogaik csorbítását.”

3.

pont: „A nemzetnek mindig készen kell lennie arra, hogy valami rosszabb következik. Ennek súlykolása érdekében használd fel a fehér propagandát, vagyis a nyíltan a kormány irányítása alatt álló médiumokat, a szürkét, vagyis azokat a sajtótermékeket, amelyek csak részben állnak kormánybefolyás alatt, és a feketét, amelyekről senki sem gondolná, hogy valójában a hatalom szolgálatában állnak. Ezek karöltve azon kell dolgozzanak, hogy egy olyan kormány képét vetítsék a lakosság szeme elé, amely minden erejével azon munkálkodik, hogy a jövő egét beárnyékoló sötét fellegek legalább egy részét elhessentse a nemzet feje felől.”

Hátborzongató nem? Mint hogyha felismerhetőek lennének az eszközök nálunk is, ha jól érzékelem a helyzetet. De folytatom. Jöjjön még két pont arról, hogy hatalmi szempontból kellene-e gondolkodó emberek?

5.

pont: „Az embereket le kell szoktatni a gondolkodásról, s arról, hogy a történesekben felfedezzék az ok-okozati kapcsolatokat. Ennek érdekében a politikai vezetők egyszerűen, már-már infantilis módon, minimális szókinccsel, rövid mondatokban kell, hogy megfogalmazzák az üzeneteiket. A hallgatóság ily módon megszokja a felületességet, naiv lesz és hajlamos az információs beetetések elfogadására.”

7.

pont: „Az embereket a legnagyobb tudatlanságban és műveletlenségben kell tartani, mert így nem lesznek motiváltak magasabb ideálok és összetettebb tervek megvalósításában. Butítsd

³ Noam Chomsky (2011): How the world works?”, Soft Skull Press, Berkeley, California, USA, 336 p.

http://avaxhm.com/ebooks/Politics_Sociology/1593764278.html

⁴ Sylvain Timsit (2002): Stratégies de manipulation, <http://www.syti.net/Manipulations.html>

⁵ Noam Chomsky tízparancsolata része az életünknek? – Így működik a manipuláció.

<http://vilaghelyzete.blogspot.hu/2013/01/noam-chomsky-tizparancsolata-resze-az.html>

le az oktatásügyet. Tedd korrupttá és hozd a működésképtelenség küszöbére. Egy ilyen iskolarendszer a közvélemény manipulálásának ideális eszköze.”

Ez az oktatás és képzés minden szintjére értelmezhető – Magyarországon is. Elég tehát, ha – pl. a „duális szakképzés” jelszavával – összeszerelő és fogyasztó „biológiai robotokat” képez az iskola a nagy tőkeérdekeltségek számára. A lebutított, igazodó, kiszolgáltatott bérmunkás nyáj ráadásul mindig könnyebben irányítható, manipulálható. Íme, az erre vonatkozó szentencia.

9 pont: „A nyájszellem erősítése prioritás! Az egyénben fel kell ébreszteni a szégyen- és tehetetlenség-érzetet, s választható (pontosabban választandó!) alternatívaként, ezzel szembe kell állítani az igazodási, csatlakozási kényszert. Az egyéniségeket nélkülöző nyájat mindig könnyebb irányítani, ellenőrizni és befolyásolni.”

Nos, azt hiszem, hogy a kormányzó politikai „elit” kommunikációs és hatalmi stratégiája a társadalmi manipuláció e 10 parancsolatát lassan tökélyre fejleszti. Szükség van hát ilyen szemnyitogató fórumokra, mert úgy tűnik nekem, hogy a hatalom inkább a Chomsky és Timsit által pontosan leírt módszerekre, mintsem a közösséggel folytatott tényleges párbeszédben megszülető megoldásokra támaszkodik. Számomra pl. döbbenetesen ezt jelzi miniszterelnökünk közelmúltban adott egyik rádióinterjújának az a részlete, amit aztán más alkalommal is megismételt, hogy míg „Európa számom országában akár hónapokig, évekig elvitatkoznak” egy-egy probléma megoldásáról, addig mi, ha kell „akár néhány nap alatt alaptörvényt is tudunk módosítani”, és ez „nekiünk komoly versenyelőnyt jelent” – szó szerint így mondta. Tarthatja valaki azt versenyelőnynek, hogy egy okos központ, egy „bölcs vezető” megmondja, hogy mi a helyes irány, és erről nem nyitunk vitát?? Kár itt vitatkozni, az időt húzni?? A Parlamentben a törvénytervezetek részletes plenáris vitája – e szemlélettől bizonyára nem függetlenül - már meg is szűnt. Nos, azt hiszem, egy ilyen közegben ennek egyetlen ellenszere az lehet, ha minden erővel az ellenkezőjét próbáljuk megtenni, vagyis olyan fórumokat teremtünk, ahol értelmes emberek megbeszélnek a közös ügyeket.

Néhány gondolat a félelemről. Véleményem szerint is az az egyik legnagyobb problémánk, hogy egyfajta – az 50-es évekből jól ismert – fortélyos félelem igazgatja ismét az életünket, hatja át a társadalmat. A „három majom magatartás” – nem látok, nem hallok, nem beszélek – ismét kifizetődőnek tűnik egy olyan rendszerben, amelyben legmagasabb szintről nyilvánosan elhangozhat pl. az a mondat, hogy „Aki tisztességesen viselkedik, (azaz gondolkodás és kérdés nélkül mindent végrehajt!) és megsebesül a csatáéren, azt kihozzuk, de aki nem, arra mi is lőni fogunk!” Ebben a közegben csak az öngyilkos-jelölteknek lehet ellenvetése vagy akár kérdése, az egzisztenciális kiszolgáltatottság, a munkahely lehetséges elvesztésétől, a család és a gyermekek jövőjének veszélyeztetésétől való félelem irányítja a szavakat és a tetteket.

Mégis hiszem: lehet, hogy közvetlenül nem, de hosszabb távon mindenképpen kifizetődőbb, ha félelmeinket legyőzve a nyilvánosságot, az egyenes utat és az igaz beszédet választjuk. Lehet Bibóiig,⁶ de sokkal messzebbre is visszamennünk, ha ehhez biztatást akarunk kapni. Álljon itt pl. az a két évezredes bátorítás, amelyből én is időnként erőt szoktam meríteni:

⁶ **Bibó István** (1946): A kelet-európai kisállamok nyomorúsága,
<http://mek.oszk.hu/02000/02043/html/194.html>
http://hvg.hu/itthon/20110804_bibo_idezet_demokratának_lenni_nem_felni/

Abban az időben Jézus azt mondta apostolainak: – Ne féljete az emberektől! Nincs rejtett dolog, amelyre fény ne derülne, sem titok, ami ki ne tudódnék. Amit én sötétben mondok nektek, azt ti mondjátok el világosban, és amit fülbe súgva hallotok, hirdessétek a háztetőkön!” (Mt. 10, 26-33.)

Úgy vélem, hogy aki hisz, annak azért, aki nem, annak egyszerűen egy kétezer éves bölcsességként érdemes ezen elgondolkodni. Még akkor is, ha Ady 103 évvel ezelőtt írt, ám kísértetiesen a máról is szóló sorai szerint:

„Seregesen senkik jönnek, megrabolnak, elköszönnek gúnyyal, szabadon, mi bennem gyűlt, mindenké a vagyon. Mind a szépet, amit hoztam, s ami új, nagy, átkozottan sok, pazar ige: úri, léha nullák raja söpri be.” (Ady Endre, 1911.)⁷

Nos, ez a gondolat visz át előadásom közvetlen témájához, a földügyekhez. Egyebek mellett ezek is annak a nálunk immár **több évtizede zajló gátlástalan rablófolyamatnak** a tüneteiként jelzik egy félfudális, korrupt rendszer kialakulását, amely a „**rendszer váltást**” közvetlenül megelőző és az azt követő időszakra – az eredeti tőkefelhalmozás, a megkésített „**magyar vadkapitalizmus**” megjelenésének és térhódításának időszakára – nyúlik vissza. E folyamatban annak eldöntése történik hosszú időre, hogy ki lesz fenn, és ki lesz lenn. Egy gazdasági, hatalmi dinasztiaépítő, mohó zsákmányszerző csoport eredeti vagyongyarapításának vagyunk tanúi, amihez a – korábbi kapcsolati, hálózati tőke és a hatalmi pozícióból fakadó – közvetlen befolyásolási eszközök és bennfentes információk gátlástalan felhasználása kiváló lehetőségeket teremt. A magánvagyonok gyarapításának legegyszerűbb módja a közös kasszák megrablása vagy a nemzet közös vagyonának széthordása, amit generációk során apáink és nagyapáink fölhalmoztak. Ez a folyamat

⁷ **Ady Endre** (1911): Seregesen senkik jönnek, Nyugat, Budapest, IV. évf. 6. sz. 548. p.

Németh Miklós kormányától, a spontán privatizációtól indulva egészen máig zajlik, és már szinte nem maradt semmi közös vagyonunk.

Súlyosbítja az ennek a folyamatnak egyébként is teljesen kiszolgáltatott gazdatársadalom és vidék helyzetét, hogy ez az eredeti tőkefelhalmozás nálunk időben „*egybecsúsított*” a multinacionális tőke elképesztő, világméretű befolyás-növekedésével.⁸ Ezt a folyamatot egy olyan „*modern kétpártiság*” kialakulásaként lehet leírni, amelyben az egyik oldalon a globális és helyi „*rezidens*” – az ország közös kirablását előkészítő és a hasznon azután megosztó – „*nemzeti*” nagytőke érdekei, a másik oldalon pedig a – családtól a nemzetig terjedő – helyi közösségek érdekei és értékei állnak.^{9 10} Ez a „*kétpártiság*” akkor válik a közösségek szempontjából igazán fenyegetővé, ha az állam, amit a közösségek éppen azért hoztak létre és adójukkal azért tartanak fenn, hogy környezeti és társadalmi („*öko-szociális*”) szempontok mentén önvédelmi korlátokat állítson a hontalan tőke mozgása köré, nos ha ez az állam átáll a tőke oldalára. Ezt a háborúban „*dezertálásnak*” hívják, aminek a „*dezertőrre*”, az áruló átállóra nézve igen súlyos következményei vannak. Úgy tűnik, hogy Magyarországon éppen ezzel a helyzettel szembesülünk, vagyis az államhatalom immár 2-3 évtizede a gátlástalan zsákmányszerző érdekcsoportok fogságában van, azok igényeit látszik minden intézményi, jogi, gazdasági eszközével kiszolgálni. Ennek jeleit egészen közletről magam is láttam.

Nem gondolom persze azt, hogy ez csak a jelenlegi kormányzó elite lenne jellemző. Sőt meggyőződésem, hogy egy egységes gazdasági maffiahálózat van a háttérben, ami mai hatalmát, politika- és államirányító erejét a nemzeti vagyonunk rendszerváltást közvetlenül megelőző és máig tartó gátlástalan széthordásával, az ország kirablásával alapozta meg. Ennek tagjai, a „*nagyfiúk*”, akik ma dirigálják az életünket, ezt nem gazdasági zsenialitásuknak köszönhetik, hanem „*jókor, jó helyen*” voltak, és belső gátlások nem akadályozták őket a többiek megrablásában. Hogy rendszerváltás címszó alatt mi is történt, az külön fejezet lehetne a történelmünkben, és megérett arra a helyzet, hogy ezzel kapcsolatban valóban komoly vizsgálat induljon, részletes elemzés szülessen, és megkezdődjön végre az elszámoltatás. Mindenesetre, ha egy ilyen gátlástalan oligarcha-társaságra, háttérből irányító „*keresztapákra*” és az őket – „*nappalos és éjszakás műszakban*” egymást váltó – kiszolgáló politikai elite akarnánk rábízni a továbbiakban a sorsunkat, akkor nagy bajba kerülünk. Az erkölcs és a jog tökéletesen elválnak egymástól, a jog leválik erkölcsi talapatáról – legalábbis a parlamentben folyamatosan ezzel kellett szembesülnöm. Budai Gyula replikázott ott gyakorta pl. azzal, hogy egyszerűen fogalmazva „*te is loptál*”, vagy úgy, hogy „*tessék bírósághoz fordulni*”, hiszen tudta, hogy a jogalkotó maga fogalmazta bele a törvénybe a disznóságot. „*Nem szokványos, de törvényes.*” Ez a mára klasszikussá érett kijelentés Suchmann Tamástól, az egykori ÁPV Rt-t felügyelő szocialista minisztertől, formálisan tehát egy másik politikai kör reprezentánsától származik. Ám ha szabad ismét megjegyezni, a körök ugyanazok, és a módszerek is ugyanazok.

De hogyan is történik ez, mi **az állam átvételének, „belakásának” módszere?** Tapasztalataim szerint pontos a Transparency Internacional azon helyzetleírása, amely szerint a korrupciónak egy egészen újfajta, „*korszzerű*” módszere alakult ki Európában, különösen térségünkben, a volt szovjet

⁸ *Ángyán József – Ónodi Gábor* (2003): Mi történik itt a vidékkel? (Agrárblöffök, elhallgatások és „*lezsugázások*”), A Falu, 2003. Tél, XVIII. évf., 4. sz., 5-24. p.

⁹ *David C. Korten* (1996): Tőkés társaságok világuralma, Kapu Kiadó, Budapest, 448 p.

¹⁰ *György Lajos* (2000): Tud itt valaki megoldást? (In: Gadó György Pál (szerk.): A természet romlása, a romlás természete, Föld Napja Alapítvány, Budapest, 216 p.), 191-207. p.

érdekszférában. Napjainkra a korrupciónak egy olyan új szintje jött létre, amelyben már nem az állami hivatalnokot vagy a döntéshozót kell – a régi, elavult, „fatengelyes”, szocialisták által használt „Nokia-dobozos” módszerrel – megvásárolni, hanem az adott, maffiacsaládszerűen működő gazdasági érdekcsoport saját emberét helyezi törvényhozási vagy kormányzati döntéshozó pozícióba, így teremtve meg a szabad rablás „törvényes” kereteit.

A politika legfelső szintjén közszájon forog, hogy egy 70-80 tagú kormány (miniszterek, államtitkárok) létrejöttékor, a kormányalakító miniszterelnök csupán 8-10 kormánytagot nevezhet meg, a többit közvetlenül a maffiacsaládokat irányító oligarchák „delegálják”. Ahol pedig nagyobb meg-rabolható közkasszák illetve nagy, még széthordható közvagyon-tömeg van, oda a saját ember mellé a titkosszolgálatoknál szokásos „tartótisztet” is helyeznek. Ő az, aki – bár általában nincs is alkalmazásban – hozza az utasításokat – testközeli saját tapasztalatom szerint nem egyszer kész rendelet- vagy törvénytervezeteket – és viszi az információkat. Találón állapítja meg erről a helyzetről egy elemző tanulmány, hogy míg egy normálisan működő állam esetében a kormányzati intézmények működtetnek hálózati struktúrákat, addig a rablóbandák fogságába került állam esetében a maffiahálózatok működtetik a kormányzati intézményeket.¹¹

Ebben a helyzetben a jogalkotó sem a közjót, hanem gazdasági érdekcsoportok utasításait követi, a jog könnyen és gyakorta leválik erkölcsi talapzatáról, szinte bármi törvényessé tehető és az igazságszolgáltatást jogszolgáltatás, a domináns háttércsoportok jogainak érvényesítése váltja fel. A „maffiaközpontokban” egész csapatok azon dolgoznak, hogy hogyan lehet az adott kör érdekeit befo-galmazni a törvénytervezetekbe. A „kedves vezető” azután azokat kötelező szavazásra bocsátja, és utána mindenki nyomja az igen gombot. Sőt a rendszer odáig fejlődött, hogy ha nem azt a gombot nyomod meg, amit kell, amit eldöntött a háttérből irányító gazdasági érdekhálót kiszolgáló pártvezetés, akkor téged büntetnek meg.

¹¹ **Jancsics Dávid:** Az egész almásláda rohad – korrupció a csúcson, HVG, Budapest, 2014. június 6., péntek http://hvg.hu/itthon/20140606_az_egesz_almaslada_rohad_korrupcio

Az Alaptörvény harmadik (földügyi) módosítása kapcsán személyes példával is tudok minderre szolgálni. Az eredetileg meghirdetett, vitákban hosszan kiérlelt és széleskörű társadalmi támogatottságot maga mögött tudó vidékstratégia a minőségi, környezetbarát, élelmezési és élelmiszerbiztonságot teremtő mezőgazdaság kialakítását, a helyi piacok, a helyi gazdaság és társadalom megerősítését, a helyi foglalkoztatás, a föld meg- és eltartó képességének növelését, valamint a város és vidéke kapcsolatainak újraépítését tűzte ki célul. Ennek föld- és birtokpolitikai alapozásaként a földet a helyben lakó gazdálkodó családoknak, a fiataloknak és különösen a demográfiai földprogramban résztvevő fiatal házaspároknak kívánta juttatni, a középpontba a családi gazdaságokat és azok összefogását, szövetkezeteit állította.

Korábbi megállapodásunk alapján a választási majd kormányprogramba és a jogalkotási ütemtervbe is bekerült, hogy ehhez négy sarkalatos törvényre van szükségünk, amelyek valóban jó, ha az alaptörvényben is megjelennek. E „nép-párti” vidékstratégia tehát – jogi kereteit illetően – a föld-, az üzemszabályozási, a családi gazdaságokról szóló, továbbá a szövetkezeti törvényt tekintette meghatározó jelentőségűnek. A *földtörvényt*, amely – ha nem csupán a spekulánsok szempontjait vesszük figyelembe - lényegesen több mint a földforgalom szabályozása. A *családi gazdaságokról szóló törvényt*, mert ezt az Európában bevált és saját tradícióinknak is megfelelő – a kis, közepes családi gazdaságok mozaikos szerkezetére épülő – modellt akartuk követni. A *szövetkezeti törvényt*, amely ezeknek az összefogását teremti meg, versenyképessé téve ezzel e kismozaikos szerkezetet.¹² Végül

¹² Nem „skanzen” ez, ahogy pl. **Raskó György** minősíti, hanem egy működőképes, rugalmas modell, amelyben 30-100 hektáron kiválóan megél egy család mondjuk Svájcban, vagy Ausztriában. Nem is rosszul. Bár a közelébe jutna Magyarország ennek! Ha ez valóban skanzen lenne, akkor Európában már valószínűleg régen meg is szűnt volna a mezőgazdaság, ám ez szemmel láthatóan nem így van. Oly annyira nem, hogy pl. a kisparaszti gazdálkodást soha fel nem adó, ma is a fenti méretekkel jellemezhető és ugyanahhoz az Európai Közösséghez velünk együtt csatlakozott Lengyelország állattenyésztése még saját hazai piacairól is kiszorította azt a magyar állattenyésztést, amely mára jószérivel a gigaméretű, szakosított, iparszerű állattartó telepekre szorult vissza. És akkor Franciaország, Németország vagy éppen Dánia ugyancsak fenti méretekkel, családi gazdasági és szövetkezeti modellel jellemezhető „versenyképtelen skanzen-mezőgazdaságáról”, vagy falvainak, vidékének állapotáról már ne is beszéljünk. (http://atv.hu/belfold/20120227_rasko_gyorgy)

az *üzemszabályozási törvényt*, amely azt szabályozza, hogy ki milyen feltételekkel, mekkora térmérettel és hány birtokot tarthat a kezében.

Amikor 2012 decemberében az Alaptörvény harmadik – úgynevezett földügyi – módosítására került sor, az előterjesztő miniszterelnök ebből a négy törvényből kettőt kihagyott, és helyettük behozott egy új harmadikat. Elgondolkodtató, hogy az vette ki a családi gazdaságokat és a versenyképességet növelő szövetkezeteiket szabályozó törvényeket, aki egyébként mindig a családokról beszélt és azóta is folyamatosan arról hallani, hogy kis közepes családi gazdaságokat akarunk! Ezek helyett viszont személyesen maga terjesztette elő az úgynevezett „*integrált mezőgazdasági termelészervezést*”.

Az eset a törvényalkotási rendszer működése szempontjából is igen tanulságos. A kormánypárti frakcióban is meglepetést keltő, váratlan előterjesztést követően megkérdeztem a mezőgazdasági kabinetvezetőt, Font Sándort, hogy ez mi, amit ráadásul sürgősséggel, rendkívüli eljárásban alaptörvénybe akar a kormányfő rögzíttetni. Azt mondta Font, hogy ő nem tudja! Akkor ki tudja – kérdeztem? Nyomozni kezdtünk, és mint kiderült a modell a következő: az állam monopóliumot teremt, vagy már azzal rendelkezik egy adott területen, amit szabadon koncesszióba adhat akár 50 évre, annak és olyan feltételekkel, akinek és amilyen feltételekkel akarja. Ez történt pl. a szerencsejáték illetve a dohánykereskedelem területén a kaszinókkal és a trafikokkal is. Nos, ennek mintájára készül az állam koncesszióba adni a teljes mezőgazdaságot – a beszerzést, a feldolgozást, az értékesítést, ezek összefogását, mindent.

Ennek hátterében – a belső körökből származó információk szerint – előzetes háttér-megállapodás állhatott. Eszerint az állam az integrációs feladatokat a hét régiónak megfelelően szétosztaná, és egy-egy nagytőkés integrátorok koncesszióba adná több évtizedre. Hogy az erre vonatkozó 2/3-os, sarkalatos törvény ezt hogyan fogja megoldani, az még nem ismert, de ahhoz előbb „*államosítani*” kell az integrációs feladatokat, hogy azután azokat az állam koncesszióba adhassa. Ezt a koncepciót és az arról történt előzetes megállapodást látszik igazolni az a körülmény is, hogy amikor a frakcióülésen rajtam kívül több hozzászóló is kérdéseket fogalmazott meg, és kísérletet tett arra, hogy az „*integrált mezőgazdasági termelészervezés*” helyett a „*szövetkezés*” és a „*családi gazdálkodás*”, mint alappillérek kerüljenek be az Alaptörvénybe, akkor ezt a miniszterelnök igen ingerülten utasította vissza. Azt a benyomást keltette, hogy e tekintetben alig lehet mozgástere, netán foglya lehet a potenciális nagytőkés integrátoroknak. Ráadásul ugyanerre utal és ennek különös nyomatékot ad a 2013. februári évvértékelőjében a „*15-20 nemzeti regionális multira*”, mint a fejlődés motorjaira, az azokra felfűzött magyar gazdaságra tett utalása is.

Mindez valóban jelentős koncepcióváltást jelez, az a tőkeérdekeltség ugyanis, amelyet rátelepíttek egy régióra, és a teljes vertikumot begyűri maga alá, az kiszívja a maradék hasznot is a vidékből. Aztán majd valahol – mondjuk Szingapúrban - alapít egy off-shore gyanús pénzügyi céget, amelyen átmosva a bevételeit, nem kell a közterheket sem viselnie, nem kell adóznia, a közös kasszába befizetnie semmit. A gazdák, a gazdálkodó családok szövetkezete – amelyet pl. a beszerzésre, feldolgozásra, értékesítésre maguk vagy akár a közösséggel, a fogyasztókkal együtt, a gazdálkodást megfinanszírozó termelői-fogyasztói szövetkezetként hoznak létre, az – ezzel szemben visszaosztja a hasznot a létrehozóknak. Így a közösség és a helyi gazdaság, a társadalom szövete erősödik, és - egyetértve Kukorelli Istvánnal – ezek az önálló gazdasági egzisztenciák, megerősödő gazdálkodó családok adhatják – ismét Bibót idézve – egy erős polgári társadalom szilárd alapját. Kiszolgáltatott bémunkásokkal nem lehet tartós, fejlődő polgári társadalmat építeni.

Az integrált mezőgazdasági termelés-szervezés, melyet a családi gazdálkodással és összefogással szemben a törvényhozás – a FIDESZ és az MSZP teljes egyetértésével!!, név szerinti szavazáson – elfogadott és az Alaptörvénybe illesztett, totálisan ellentétes azzal, amit a néppárti vidékpolitika majd a Nemzeti Vidékstratégia meghirdetett. De ezen túl teljességgel ellentétes – és ez a nagyobbik baj – a vidék, sőt „város és vidéke”, az egész magyar társadalom érdekével, ellentétes azzal, ami a vidéknek, de az egész magyar társadalomnak biztonságot nyújtana: kisebb mozaikos szerkezet, önálló egyszintenciák, azoknak gazdasági szempontból is versenyképes hálózattá szervezése. E hálózati gazdaság elképzelésével indultunk, és ebből lett a hét integrátor, a hét tőkeérdekeltség monopolhelyzetének megteremtését célzó sarkalatos törvényi szabályozás.

Miután ez a koncepció számomra is teljességgel elfogadhatatlan, a gazdatársadalomnak és a vidéki közösségeknek tett ígérettel szembe fordított állás miatt, ezért a „kötelező” támogató szavazási utasítás ellenére sem voltam hajlandó ehhez asszisztálni, és nemmel szavaztam. És hogy hogyan is működik ez a törvényalkotás, azt pontosan jelzi, hogy – bár az Alaptörvény a képviselő számára döntési szabadságot garantál – a frakció nemcsak hogy kötelező igen szavazást rendelt el, hanem az elutasító szavazatomért egyenesen komoly pénzbüntetést szabott ki rám.

De nézzünk egy következő, a földhöz kapcsolódó kérdéskört: mik lehetnek a **földspekuláció fő motívumai**? A csodálatosan gazdag magyar nyelv különféle jelzőkkel látja el a földet: termőföld, szülőföld, anyaföld. Ez önmagában is szépen kifejezi a föld kitüntetett szerepét egy társadalom életében, de egyúttal előre vetíti a spekuláns tőke és a gazdálkodó családok, helyi közösségek földhöz kötődő súlyos érdekütközését is. Nem véletlenül veti rá ugyanis olyan mohón magát a spekuláns tőke arra a termőföldre, amely a gazdálkodó családok számára nem a spekuláció tárgyát, hanem a megélhetésük alapját jelenti. Mik hát ezek a nagytőkés spekulációs szempontok, a földrablás („*Land Grabbing*”) fő motívumai?

A földspekuláció alapja egyrészt a világ várhatóan **növekvő élelmiszerkereslete**, ami stratégiai, nemzetbiztonsági kategóriába emeli az élelmiszertermeléssel szoros kapcsolatban lévő piacokat, természeti erőforrásokat, mindenekelőtt a termőföldet és a vízbázisokat, és kulcspozícióba juttatja mindazokat, akik ezeket az erőforrásokat és piacokat a kezükben tartják. Mindez olyan potenciális nyereséget ígér, amely már eléri a nagy tőkeérdekeltségek ingerküszöbét.

Másrészt a spekuláció arra az EU-val kötött – az első Orbán kormány által kitargyalt, majd a Medgyessy kormány által aláírt – elhibázott megállapodásra, rossz alkura épül, amely a tőke szabad áramlása kategóriájába engedte sorolni a termőföldet, és amelynek következtében 2014-ben meg kellett nyitnunk a földpiacunkat a külföldi tőke előtt. A hazai (200 eFt – 2 millió Ft/ha) és a nyugat-európai (5-15 millió Ft/ha szántó!) **földárbeli különbségek** a piac-liberalizáció kézzelfogható közelségében ugyanis elképesztő extraprofit ígérteit hordozzák.¹³ Az erős érdekérvényesítő képességű, nagytőkés csoportok még a földpiac tényleges liberalizációja előtt meg akarják szerezni ezeket az erőforrásokat. Ezért a gazdaságpolitikát – akár a politikába beküldött, döntéshozó pozícióba helyezett emberekkel – úgy alakítják, ill. a döntéshozókat úgy befolyásolják, gazdaságilag is „*érdekeltté teszik*”, hogy azok a gazdasági, piaci, jogi és intézményi feltételek számukra kedvező alakításával elhárítják a spekuláció útjában álló akadályokat.

Végül, de egyáltalán nem utolsósorban zsákmányszerzési, spekulációs megközelítésben nem elhanyagolhatóak azok a közös kasszából megszerezhető, tekintélyes **agrártámogatási összegek** sem,

¹³ Szilágyi Péter Zoltán (2008): Külföldiek termőföldtulajdon szerzése Európában, Ogy-i Könyvtár, Bp., 46 p.

amiket ma az európai közös agrárpolitika (KAP) a földhasználóknak juttat. Ezek egyrészt a minden hektár megművelt földterület után ma járó mintegy 69 eFt/év/ha normatív, föld-alapú, direkt támogatásokat, másrészt az egyéb – pl. gazdálkodási rendszerekhez (AKG) kötődő – hektáronkénti folyó kifizetéseket, ill. fejlesztési támogatásokat jelentik. Ezek azoknak a családoknak járnának, akikről egyébként a politika nap, mint nap beszél. A tények azonban egészen mást mutatnak. Hova is kerül ez a pénz, kik és mennyit is vesznek ki a közös kasszából? Lássunk néhány tényadatot a VI földügyi jelentésem¹⁴ ezzel foglalkozó fejezetéből.

Két időkeresztmetszet, a 2011-es és a 2013-as év támogatási adatai alapján az első 30 – mindkét vizsgált évben legnagyobb támogatásban részesült – vállalat cégállót visszabontva pl. az állapítható meg, hogy a támogatási rendszer legnagyobb haszonélvezője 6 nagy tőkeérdekeltség volt. Ezek a formálisan ugyan különböző politikai oldalakhoz kötődő, de ténylegesen egységes gazdasági érdekhálót alkotó korporációk sorrendben: Csányi Sándor Bonafarm csoportja, Nyerges Zsolt és Simicska Lajos Mezőrt csoportja, Leisztinger Tamás Forrás csoportja, Mádl István Agroprodukt csoportja, Helmut Gsuk, Dorogi Árpád és Zászlós Tibor GSD csoportja valamint Kárpáti László, Harsányi Zsolt és Déli József Hódmezőgazda Zrt. vezette KHD csoportja. A politikai pártok versenye lényegében ezek kiszolgálásának lehetőségéért folyik. Ebben a helyzetben persze a magyar társadalomnak az az elvárása sem fog sohasem teljesülni, hogy történjen meg a rablóbandák és az ország kifosztásáért felelősök elszámoltatása, mert a „nappalos műszak” nem fogja soha az „éjszakai műszakot”, vagy fordítva elszámoltatni. Közös az érdek.

Ez az első 6 legnagyobb korporáció a közös agrárkasszából 2011-ben közel 14 milliárd Ft terület alapú és fejlesztési támogatáshoz jutott. Az általuk használt, támogatott földterület meghaladta az 58 ezer hektárt. Csak összehasonlításként: a 300 ezer honfitársunkat közvetlenül érintő „Tanyafejlesztési program”-ra ugyanekkor a közös kasszánkából mindössze 1 milliárd Ft jutott. A 2013-as

¹⁴ Ángyán József (2014): VI jelentés a földről, http://kielegyenafold.hu/angyan_jelentesek.php

agrártámogatási adatok ugyanakkor azt is mutatják, hogy az erőviszonyok stabilak, hiszen ugyanaz a 6 nagy tőkeérdekeltség vezeti a rangsort. A változás csupán annyi, hogy a Nyerges-Simicska féle Mezzort-csoport megelőzte a Csányi-féle Bonafarm-csoportot, az általuk felvett összegek pedig igen jelentősen megnövekedtek. Ez az első 6 legnagyobb korporáció a közös agrárkasszából 2013-ban már mintegy 19,2 milliárd Ft támogatáshoz jutott, az általuk használt, támogatott földterület pedig meghaladta a 103! ezer hektárt. Birtokaik mérete tehát messze meghaladja a legnagyobb, hajdan volt nemesi nagybirtokok méreteit is.

A támogatások eloszlása, az azokhoz való hozzáférés egyébként is elképesztően aránytalan, és a kialakított rendszer egyértelműen a politika-közeli nagy tőkeérdekeltségeket részesíti előnyben. A K-Monitor elemzése szerint¹⁵ a gazdaságok felső 10 %-a teszi zsebre a támogatások 74!%-át. A következő tíz százalék már csak a teljes támogatás tizedét kapja, hogy végül a legalsó tized csupán a 0,3!%-nyi mértékben részesüljön a támogatásokból.

A változás dinamikáját vizsgálva az állapítható meg, hogy a 6 legerősebb tőkeérdekeltség 2011-hez képest 2013-ra mintegy 38!%-al tovább tudta növelni az agrártámogatási összegét, a közös agrár- és vidékfejlesztési kasszából megszerzett forrásait, támogatott földterületeit pedig ugyanezen két év leforgása alatt 58 ezer ha-ról 103! ezer ha-ra – 76,5%-al – növelte. Ennek ráadásul igen jelentős részét teszik ki az államtól pályázati úton vagy megbízási szerződéssel bérelt területek. Ők lennének tehát a „helyben élő, gazdálkodó családok”, a „kérges tenyerű gazdák”, akikhez – a kormányzat szerint 20 hektáros léptékben – az állami földterületek és a támogatások kerülnek? Igaz persze, hogy van Csányi, Nyerges vagy éppen Leisztinger család is, de a közgazdaságtan és az üzemtan egyáltalán nem ezekre a „családi gazdaságokra” gondol. És aki „a magyar föld maradjon magyar kézben” egyébként helyes jelszavát hirdeti, annak is látnia kell, hogy ez nem elég, mert nagyon különböző „magyar kezek” vannak. A földnek és a támogatásoknak egy valóban nép-párti vidékstratégia szellemében a helyben élő gazdálkodó családokhoz és a fiatalokhoz kell kerülnie!

Az állami földbérletek ügye, azok pályáztatás nélküli, megbízási szerződéses illetve pályázatos formája egyébként is egy olyan indikátor, amely világosan megmutatja a szándékokat, a gondolat, a szó és a tett ellentmondásos viszonyát. Lássunk hát néhány ezzel kapcsolatos tényről is.

A lejárt bérleti szerződésű állami földek **pályáztatás nélküli, „megbízási szerződéses”** – a nyilvánosságot megkerülő – bérbe adásának **egyik módszer**eként az NFA meghirdeti ugyan az adott, lejárt szerződésű földrészletre a bérleti pályázatot, ám azt utólag érvényteleníti, és – a föld megművelésének kötelezettségére hivatkozva – a nyilvánosság teljes kizárásával, megbízási szerződéssel az előre kiszemelt „nyertesnek” adja bérbe. Az utóbbi időben ennek egyre több példájával találkozunk, amelyek közül talán a somogyi Bábonygyer gazdáinak esete kapta a legnagyobb sajtónyilvánosságot. Itt az állami földbérlet-pályázaton mintegy ezer hektár területet hirdettek meg, végül azonban a pályázatot sikertelennek minősítették, nem hirdettek eredményt. Ehelyett az összes földet megbízási szerződéssel egyéves használatra egy önkormányzati képviselő nagygazdának, valamint egy lajoskomáromi tejfeldolgozó üzemnek adták, és a helyi gazdák még azt a kis területet sem tudták megtartani, amelyen az állataikat húsz éve legeltették.

A másik – tán még kiterjedtebben alkalmazott – **módszer** szerint a lejárt bérleti szerződésű területekre az NFA különböző indokokkal nem is hirdet földbérleti pályázatot. A meg nem hirdetett

¹⁵ Agrártámogatások 2013.: http://k.blog.hu/2014/03/24/simicskaek_csanyi_es_leisztinger_ujra_a_dobogon

területek használói – helyben általában köztudottan – abból a tőkés társasági nagybirtokos körből kerülnek ki, akikkel úgymond „*a vidék békéje*” érdekében és jegyében a kormányzat már 2011. elején megállapodott. És valóban, az NFA 2013 őszén sok esetben immár negyedszer is meghosszabbította ezeket a nyilvánosság elől elzárt megbízási szerződéseket. Ebbe a körbe tartozik pl. Fejér megyében a lepsényi földek esete. Itt a korábbi földhasználóval – a Nyerges Zsolt szolnoki ügyvéd és Simicska Lajos „*kormány közeli*” nagyvállalkozók érdekeltségi körébe tartozó Mezort Zrt. leányvállalatával, a Dél-Balaton Agro Kft-vel – kötött immár sokadszor megbízási szerződést az NFA. Pedig a felszabaduló több száz hektár földre évek óta váró, a birtokpolitika hivatalosan meghirdetett irányelveinek minden tekintetben megfelelő, helyi, gazdálkodó családok 2010 óta folyamatosan kérik, hogy a saját településük határában lévő állami földterületeket bérbe vehessék.

Úgy tűnik tehát, hogy az NFA az állami földek pályáztatás nélküli, megbízási szerződéses bérbeadását csupán kiválasztott érdekeltségek esetén, a nyilvánosság teljes kizárása és gyakran éppen a helyi gazdálkodó családok kiszorítása szándékával alkalmazza. Nem véletlen, hogy ebben a körben szinte kizárólag nagy tőkeérdekeltségeket, társas és egyéni nagygazdaságokat, tőkés nagybirtokokat találunk. Vizsgálataim szerint a több mint 24 ezer ilyen módon bérbe adott állami birtoktest közel 75 %-át társas vállalkozási, azaz gazdasági társasági (Rt., Kft., Bt.) (63,2%) és szövetkezeti (11,4%) formában működő illetve magán nagybirtokok használják. A vidékfejlesztési kormányzat tehát a lejárt bérleti szerződésű területeken adott nagybirtokos csoportoknál és tőkeérdekeltségeknél széles körben alkalmazza e pályáztatás nélküli, megbízási szerződéses földbérleti rendszert, ám – pl. a fontos közfeladatokat ellátó, nemzetközi hírű Kishantosi Vidékfejlesztési Központ Közhasznú Nonprofit Kft. elutasítása esetében – nem áttal arra hivatkozni, hogy „*tőkés társaságoknak nem ad bérbe állami földterületeket*”, továbbá arra, hogy „*a lejárt bérleti szerződésű területeket meg kell pályáztatnia*”.

A megbízási szerződéses bérbeadási forma mellett a másik, **a pályázatos állami földbérleti rendszer** és alkalmazásának „*eredményei*” is súlyos bizonyítékokkal szolgálnak az eredeti föld- és birtokpolitikai koncepció megváltozására. Ennek néhány – a VI földügyi jelentésben összefoglalt – adatát és jellemzőit vizsgálva pl. azt látjuk, hogy sok nyertes pályázó igen kis földterület, igen

kevés nyertes pályázó viszont nagy földterület bérleti jogához jut. A kisebb nyertes méretkategóriáktól a nagyobbak felé haladva a nyertes érdekeltségek és pályázók száma rohamosan csökken, ám az általuk elnyert földterület és Aranykorona érték egyre jobban nő.

A nyertes érdekeltségek és pályázók legalsó népes csoportja, mintegy 660 pályázó, a nyertesek közel 37%-a 10 ha alatti területre jutott, és az összes aranykorona értéknek csupán 5,2%-át, az összes területnek pedig mindössze 3,7%-át tudta bérbe venni. A nyertesek legfelső szűk, kis létszámú csoportja, mindössze 34 érdekeltség 94 pályázója, a nyertes érdekeltségek 21%-a ugyanakkor 300 ha feletti területre jutott, és az összes aranykorona értéknek és területnek 24-25%-át megszerezte. Ráadásul e 34 legnagyobb érdekeltség a pályázati úton megszerzett fenti területeken, a 367! db birtoktesten túl pályázattal nélküli megbízási szerződéssel további 730! db állami földrészlet bérleti jogát is megkapta a földalaptól. Ez utóbbiak összterülete és egyéb jellemzői ráadásul nem is tudhatók, mert az NFA a területre vonatkozó, ill. a szerződési feltételeket nem hozza nyilvánosságra.

Érdemes tán külön is megemlíteni néhányat a VM vezetése által emlegetett átlagot messze meghaladó, 1.000 hektárnál is nagyobb állami földbérletre jutott érdekeltségek – a Szabó Csaba földügyi miniszteri biztos megfogalmazása szerinti „*olimpiai bajnokok*” – közül. A Csákvári Mg. Zrt. vezérkara pl. 31! db. nyertes pályázattal közel 2.000 ha állami földterület bérleti jogához jutott úgy, hogy valamennyi pályázata nyert. Ez arra a miniszteri és államtitkári csúsztatásra is rávilágít, ami abból származik, hogy a nyertes pályázatok számát összemossák a nyertesek számával. Ezt az eredményt például a VM vezetése úgy jelentené be, ha egyáltalán szóba hozná, hogy „*31 család használja most már azt a földet, amit eddig 1 érdekeltség bérelt, tehát megsokszoroztuk a földhasználók számát.*” De ugyanez a helyzet pl. a Lázár János rokon köréhez tartozó Gorszai cégcsoport (24 db. nyertes pályázattal mintegy 1.400 ha), az Orbán Viktor közvetlen baráti köréhez tartozó Mészáros Lőrinc (25 db. nyertes pályázattal több mint 1.300 ha), a Budai Gyula rokon köréhez tartozó Gerzsánszki Lajos (41 db. nyertes pályázattal mintegy 1.100 ha) vagy éppen a Tállai András rokon köréhez tartozó Demeter Péter (11 db. nyertes pályázattal közel 1.000 ha) esetén is. Csak ez az 5 érdekeltség önmagában 132 db nyertes pályázattal büszkélkedhet, amivel közel 7.000 ha állami földterület bérleti jogát szerezte meg úgy, hogy valamennyi beadott pályázatuk nyert, sőt közülük pl. Mészáros Lőrinc már az előtt elkezdte a később elnyert területek művelését, hogy azok pályázati kiírása megjelent volna, ami a korrupció, az előzetes lezsugázás, a hűbéri birtokadományozás sötét árnyát vetíti az egész állami földbérleti rendszerre.

Nem kell különösebben tán azt sem magyaráznom, hogy az 5 érdekeltség 132 db. nyertes pályázata nem 132 család földhasználati kérdéseit oldotta meg, ami a nép hivatalos állami megtévesztésének szándékára utal, annak alapos gyanúját veti fel. De ugyanezt a célt szolgálhatja a sok kicsi és a kevés nagy nyertes is, ami egy igen jól hangzó - és a VM által gyakran emlegetett - 20 ha körüli (28,7 ha/szerződés) átlagot ad. Mindez egy olyan tudatos, a tényleges helyzetet és törekvéseket a közvélemény elől elrejtő pályázattalási stratégiára utal, amely a területek jól meghatározott – nem több mint 5-30%-át – sok apró egységben kis érdekeltségeknek szétszórja, miközben – a jelek szerint előzetes megállapodás alapján – a területek 70-95%-a egy szűk kör nagy érdekeltségeihez kerül. A sajtónyilvános propaganda és a népnek szóló kommunikáció eközben a sok kicsit mutatja, és hallgat a nagy, erős érdekérvényesítő képességű nyertesekről, egymással is kapcsolatban álló, előnyben részesített érdekcsoportokról. A „keveseknek sokat, sokaknak keveset” elv gyakorlati érvényesülését jól szemléltetik a feldolgozott pályázati eredmények. A tragikus a dologban egyebek mellett az, hogy a valamihez azért hozzájutott kicsik még ezért is hálásak az „*uraiknak*”, és hajlandók az egész rendszert nyilvánosan védelmükbe venni.

De beszéljünk most már inkább arról, hogy **mit is kellene vagy lehetne tennünk**. A vázolt helyzetből kiindulva nem kisebb a feladat, mint hogy meg kell próbálnunk **leválasztani a „felvilágot az alvilágról”**, magát az államot, ezt az egész állami döntéshozatali rendszert a háttérből irányító maffia hálózatról, és vissza kell helyeznünk erkölcsi talapzatára. Nem lehet többé – Budai után szabadon – törvényes, ami erkölcstelen, és – Lázár után szabadon – nem érhet soha többé csak annyit az ember, amennyi az összeharácsolt vagyona.

Szép feladat, de hogy lehet egyáltalán ehhez hozzáfogni? Miután a viszonyainkat alapvetően meghatározó törvények az **Országgyűlésben** születnek, a **helyi közösségeknek a saját embereiket** kell oda bejuttatniuk. Ma ugyanis a pártközpont választja ki a jelöltet, odateszi, mint egy pohár vizet az asztalra, és ráírja, hogy MSZP vagy Fidesz vagy valami más. A helyi közösség nem is ismeri, sokszor fogalma sincs arról, ki ő, miért és hogyan vált jelöltté, és kiválasztására semmiféle ráhatása nincsen. A jelölés egyedül a pártközponttól, vagy még inkább a „kedves vezetőtől” függ, fő szempontja pedig a feltétlen lojalitás. Az, hogy „használható” legyen, aki adott esetben megnyomja a megfelelő gombot, erős a kiszolgáló hajlama, és feltétlen számára ennek a helyzetnek az elfogadása. A mai „döntéshozó politikai elit” kiválogatása szinte kizárólag ezen egyetlen szempont mentén történik.

Ezen változtatni csak úgy lehet, ha elfelejtjük ezeket az odatett pártkatonákat, és **a közösségek maguk állítanak őket képviselő, hiteles embereket**. Régen voltak a magyarságnak ilyen vezetői, akiket az életük, a becsületük, tisztességük hitelesített a közösség előtt, akiket nem is választottak, hanem belenőttek ebbe a szerepbe. Nos ha vannak ilyen helyben hiteles emberek, akkor őket kell rávenni és abba a helyzetbe hozni, hogy képviseljék a saját közösségüket. Ez nem csak egy közösség, egy térség, hanem egyúttal hivatásrendi képviselőket is jelentene, hiszen mindenki valamilyen hivatáshoz is kötődik. A nagy kérdés persze az, hogy egyáltalán vannak-e még olyan helyi közösségek, amelyekre építeni lehet. Van-e választókerületenként harminc ember, aki hajlandó is tenni a változásért, és arra szövetkezik, hogy egy olyan valakit próbál helyzetbe hozni, aki nem a pártközpontnak lesz felelős, hanem annak a közösségnek, aki őt a törvényhozásba juttatta. És van-e egyáltalán 106 ilyen tisztességes ember még ebben az országban, aki ráadásul vállalja is ezt a szerepet?

Egy ilyen Országgyűlésben persze viták lesznek, ott nem működik az a modell, hogy két nap alatt alaptörvényt módosítunk. Bár ez a rendszer nem vetekszik a diktatúra „hatékonyságával”, ám azért valószínűleg sokkal messzebbre jutna a magyar társadalom, ha megvitatná a problémáit, majd a közösen kiérlelt vélemény alapján hozna döntéseket és alkotna a közjót szolgáló törvényeket. Bizonyára sokkal jobban járnánk egy ilyen döntéshozatali intézménnyel és rendszerrel, mint a „pártokráciával”, ami láthatóan a végső stádiumába jutott, és tökéletesen összeépült azzal a háttér gazdasági maffia hálózattal, amely a tényleges döntéseket hozza és dirigálja a politikát.

Ahhoz azonban, hogy idáig egyáltalán eljuthassunk, **nyitogatni kell a szemeket**, meg kell teremteni a nyilvánosság helyi és országos fórumait, intézményeit, és meg kell a közösségnek védenie mindazokat, akik vállalják ezt a nyilvánosságot. Ennek segítésére jött létre a TESZ mozgalom,¹⁶ mert erre a mai – gazdasági maffiacsaládoktól és az azokat kiszolgáló politikai pártoktól függő – média teljességgel alkalmatlan. Ma a médiumok csak arról szólnak, úgy működnek, amint azt a hatalmi manipuláció szempontjai diktálják. Ezzel szemben kell megmutatnunk a tényeket. Én sem tettem

¹⁶ TESZ: Tisztesség és Emberség Szövetsége – <https://hu-hu.facebook.com/tesz.info>
https://www.youtube.com/watch?v=SfKzD_hZ_lo

semmi mást a földügyi jelentéseimmel, minthogy – akárcsak a Gyurcsány-Bajnai vészorszak idején – a hivatalos honlapokon kaotikusan megjelenő adatokból igyekeztem „képeket” összerakni, következtetéseket levonni, és ezeket a rendezett tényeket próbáltam és próbálom eljuttatni az emberekhez. Gyurcsány alatt pl. egy ilyen több száz oldalas tényfeltáró, oknyomozó elemzés alapozta meg, támasztotta alá a 2005-ös nagy gazdademónstrációt. Én – a hatalmi elit pechjére – annyival vagyok tán jobb helyzetben másoknál, hogy tudom a módját, hogyan kell a bárki más számára is hozzáférhető adatokból információt kinyerni. Egész életemben – igaz a tudomány területén, de – ilyen adatelemzésekkel foglalkoztam. Ezzel tudok hát segíteni, mert a szándékosan zavarosan közzétett adattömeget a nap gondjaival elfoglalt ember az életben át nem látja, csak legfeljebb gyanakszik, és már tényleg szinte fizikai fájdalmat okoz számára az a „szilágyibélás” ábrákkal tűzdelt, lebutított lelkesítő sikerpropaganda, ami kezd emlékeztetni az Észak-Koreában volt „lendületbrigádokra”. A statisztikai hivatal minden nap kiad egy újabb sikerjelentést arról, hogy aznap éppen mi növekedett.

A félrevezetés, dezinformálás e közegében nagyon mást nem lehet tenni, mint azt, hogy a tényekkel szembesítjük az embereket, amit ki-ki egybevetethet azzal, amit a médiában minden nap hall. Egy ilyen kommunikációs stratégiával szemben csak az lehet eredményes, ha nyitogatjuk a szemeket, és arra ösztönözzük az embereket, hogy inkább a saját tapasztalataiknak és a tényeknek higgyenek. Csak így lehet – ahogyan ezt Thomas Mann elbeszélésében drámaian leírta¹⁷ – a „marioi” társadalmat a „cipollai” hipnózisból felrázni. Lehet persze segíteni a fölismerést, lehet mindenki számára érthetően elmagyarázni, hogy mi is történik itt velünk – és ez az egyetlen dolog, amit felelős értelmiségiként fel lehet és fel is kell vállalni. Ki más tehetné ezt meg, mint egy felelős, népre tekintő értelmiség, amely képes átlátni és értelmezni a viszonyokat? Ám nép nélkül a legjobb szándékkal és a legnagyobb tudással sem lehet változást elérni.

¹⁷ *Thomas Mann* (1930): Mario és a varázsló (tragikus úti élmény), <http://mek.oszk.hu/00400/00438/00438.htm>

Legegyszerűbb az igazat mondani. „*Megismeritek az igazságot és az igazság szabaddá tesz titeket.*” (Jn. 8, 32.) A lelki szabadság, belső béke előfeltétele az igazmondás. Persze én is pontosan tudom, a politikai terepen nagyon ritka, hogy valaki azt mondja, amit gondol, vagy azt teszi, amit mond. Az pedig, hogy a három egy azon személynél egyszerre történne meg, az szinte kizárt. De higgyétek el: erkölcsi alap nélküli, hazug, velejéig romlott, korrump, félfudális, hűbéri rendszerrel nem lehet jövőt építeni. Vissza kell térni az erkölcsi normáinkhoz és az alapértékeinkhez: a családhoz, a helyi közösségekhez, a társadalmi szolidaritáshoz és a természeti értékekhez. Ezekből kell újraépíteni közösségeinket, a társadalmat és az országunkat.

És még valamit. Az egyik volt államtitkár barátom, aki már előttem néhány héttel kilépett a kormányból, távozását bejelentve beszélt a miniszterelnökkel, és fölvetette, hogy nagy baj lesz abból, ha – amint látszik – kettészakad a társadalom. Az egyik oldalon – különösen a külső és belső perifériákon, vidéken – milliók nyomorognak, a másikon viszont elképesztő luxusban él egy egészen szűk kör. A megszólított erre azt volt szíves válaszolni, hogy „*majd a Pintér elintézi*”. Jóhiszeműen azt gondolhatja erről az ember, hogy majd biztosan közmunkát adnak a leszakadóknak, de tartok tőle, hogy hagyományosabb belügyi eszközökre gondolt. Mert valahogyan majd kezelni kell az éhséglázadást, vagy a társadalom szétszakadásának egyéb súlyos következményeit. De ez egy szolidáris társadalomban, egy magát kereszténynek, nemzeti elkötelezettségűnek valló vezetés számára egyszerűen nem lehet karhatalmi probléma, nem lehet a fegyveres testületek ügye! Idáig semmiképpen sem szabadna eljutnunk, jó lenne ezt megelőzni.

Hát ezért beszélek én a tényekről, és a gyerekeink meg az unokáink miatt próbálok másokat is rávenni a változtatásra. Semmi más – pl. kormánydöntőgető – szándékom ezzel nincs. Onnan én egyébként is önként jöttem el, nem elküldtek. Azt mondta a miniszterelnök nekem nagy nyilvánosság előtt az egyik frakcióülésen, hogy „*Nem fogunk belőled mártírt csinálni, addig maradsz, amíg kibírod...*” De átérzem és vállalom a saját felelősségemet. Egyszerűen nem mehetünk el szó nélkül amellelt, ami itt velünk történik, és nem fogadhatjuk el a hatalmi manipuláció Chomsky és mások által is leírt módszereit. Különösen nem az értelmiség, amelynek éppen a nemzet lelkiismereteként kellene létéből fakadó küldetését teljesítenie, és amelyet már azért is súlyos felelősség terhel, hogy idáig juthattunk. Segítsük hát a társadalom eszmélését, és változtassuk meg együtt az életünket!

Az Európai Szemeszter fontos ország specifikus ajánlásai 2014-15-re

Ajánlások Magyarország számára

Mi az európai szemeszter?

Az európai szemeszter a költségvetési és gazdaságpolitikák uniós koordinálására szolgáló ciklus.

Középpontjában az évek első hat hónapja áll, innen a „szemeszter” elnevezés. Az európai szemeszter során a tagállamok összehangolják költségvetési és gazdaságpolitikájukat az uniós szinten elfogadott célokkal és szabályokkal. **Az európai szemeszter célja, hogy**

- biztosítsa a rendezett államháztartást,
- elősegítse a gazdasági növekedést, valamint
- megelőzze a túlzott makrogazdasági egyensúlyhiányok kialakulását az Unióban.

Mely szakpolitikákat koordinálják az európai szemeszter során?

Az európai szemeszter a gazdaságpolitikai koordináció alábbi **három területét** érinti:

- **strukturális reformok**, amelyek az Európa 2020 stratégiával összhangban elsősorban a növekedés és a foglalkoztatás előmozdítására irányulnak;
- **költségvetési politikák**, az államháztartás fenntarthatóságának a Stabilitási és Növekedési Paktummal összhangban történő biztosítása érdekében;
- a túlzott **makrogazdasági egyensúlyhiányok** megelőzése.

Miért hozták létre az európai szemesztert?

- **A mostani gazdasági válság rámutatott az erőteljesebb gazdasági kormányzás szükségességére, valamint arra, hogy a tagállamoknak a korábbinál szorosabb szakpolitikai koordinációt kell folytatniuk.**
- A szorosan integrált gazdaságokból álló Unióban a **megerősített szakpolitikai koordináció** segít megelőzni a túl nagy különbségek kialakulását, továbbá az egész Unióban hozzájárul a konvergencia és a stabilitás biztosításához.
- A gazdaságpolitikai koordináció 2010 előtti eljárásai egymástól függetlenül működtek.
- A tagállamok azonban felismerték, hogy szinkronba kell hozni ezen eljárások időkereteit a **folyamat egyszerűsítése érdekében**, továbbá abból a célból, hogy **jobban összehangolják** a nemzeti költségvetési, növekedési és foglalkoztatási politikák **céljait**, figyelembe véve ugyanakkor azokat a célokat is, amelyeket az Unió egésze vonatkozásában együttesen maguk elé tűztek.

- Ezen kívül a **felügyeletet és a koordinációt** a tágabb értelemben vett makrogazdasági politikákra is ki kellett terjeszteni.
- Ezen okok miatt – valamint az uniós gazdasági kormányzás általános reformjának részeként – az EU tagállamai 2010-ben létrehozták az európai szemesztert. Az első ciklusra 2011-ben került sor.

Az Európai Szemeszter fontos ország specifikus ajánlásai

Hatékonyabb koordinációra van szükség

(13) 2013-ban csökkent az ifjúsági munkanélküliség, ugyanakkor a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok aránya emelkedett. Az állami foglalkoztatási szolgálat helyi irodái és az oktatási intézmények, illetve a helyi szintű érdekelt felek közötti hatékony koordináció hozzájárulhatna az intézkedések hatásának fokozásához.

Növelni kell a közmunka program aktivizálási elemeit

Megkezdődött az állami foglalkoztatási szolgálat kapacitásfejlesztése, amelynek részeként kidolgozás alatt van az ügyfél kategorizálási rendszer, ugyanakkor egyes hátrányos helyzetű csoportok munkaerő piaci hozzáférése javítása érdekében a nyílt munkaerőpiacra irányuló aktív munkaerő-piaci intézkedéseket meg kellene vizsgálni a hatékonyságuk és eredményességük értékelése céljából, és amennyiben szükséges, ki kell igazítani azokat. Meg kell erősíteni a különböző munkaerő-piaci és szociális intézkedések (köz munkaprogram, álláskeresői járadék és szociális segélyek) aktivizálási elemeit.

A foglalkoztatáspolitikai intézkedésekre rendelkezésre álló költségvetési erőforrások meghatározó részét a köz munkaprogram köti le, ugyanakkor a programból való kilépést követően **2013-ban a résztvevőknek kevesebb, mint 10 %-a tudott visszatérni a nyílt munkaerőpiacra**. Ez felveti annak kérdését, hogy tartósabb foglalkoztatási hatás elérése érdekében nem kellene-e kiigazítani a programot oly módon, hogy szorosabban kötődjön az aktivizálási, képzési intézkedésekhez, illetve az álláskeresőkhöz nyújtott támogatáshoz.

Növelni kell a nők foglalkoztatását

A nők munkaerő-piaci részvételére ösztönzőleg hatott a fizetett szülői szabadság rugalmasabbá tétele és a gyermekgondozási létesítmények kapacitásának bővítése, de további erőfeszítésekre van szükség, hiszen a nők foglalkoztatása változatlanul 60 % alatti. Az álláskeresői járadékra való jogosultság ideje rövidebb, mint az elhelyezkedéshez szükséges átlagos idő.

Tartósan emelkedik a szegénység

A szegénységben, vagy társadalmi kirekesztettségben élők száma tartósan emelkedik Magyarországon és jelenleg a teljes népesség közel egyharmada ezen kategóriába tartozik. A szegénység továbbra is aránytalanul sújtja a hátrányos helyzetű csoportokat, különösen a gyerekeket és a romákat. Bár létezik Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia, a legtöbb területen a szakpolitikai intézkedések nem segítik elő szisztematikus jelleggel a stratégiában meghatározott célok megvalósítását. A szegénység eredményes visszaszorításához integrált és egységesített szakpolitikai intézkedésekre van szükség.

Emelkedőben van a korai iskolaelhagyók aránya

(15) Emelkedőben van a korai iskolaelhagyók aránya, és a korai iskolaelhagyás megelőzésére irányuló stratégia elfogadását több alkalommal elhalasztották. A diákoknak a munkaerő-piaci elhelyezkedés szempontjából fontos alapvető készségekkel, kompetenciákkal és végzettségekkel való felruházása további erőfeszítéseket igényel. A jó minőségű többségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés továbbra is meghatározó probléma a hátrányos helyzetű gyerekek, és különösen a romák számára. A többek között egy új „duális modellt” bevezető új szakképzési törvény elfogadására az oktatásból a munka világába történő – még mindig nehézségekkel teli – átmenet megkönnyítése érdekében került sor, a jogszabály hatásait szoros figyelemmel kell kísérni.

AJÁNLÁSOK:

Magyarország 2014-2015-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

Szegénység elleni program kell

4. Erősítse meg a megfelelően célzott aktív munkaerő-piaci intézkedéseket, ennek jegyében többek között gyorsítsa fel az állami foglalkoztatási szolgálat ügyfél kategorizálási rendszerének bevezetését. A fiatalok számára hozza létre a tervezett mentorhálózatot, és a szélesebb kör elérése érdekében a mentorhálózat tevékenységét hangolja össze az oktatási intézmények és a helyi szintű érdekelt felek tevékenységével. Vizsgálja meg a közmunkaprogramot abból a szempontból, hogy az mennyire hatékony segítséget nyújt a résztvevőknek a későbbi elhelyezkedéshez, továbbá erősítse meg annak aktivizálási elemeit. Az újbóli elhelyezkedéshez szükséges átlagos idő figyelembevételével vizsgálja meg az álláskeresői járadék jogosultsági ideje meghosszabbításának lehetőségét, és kapcsolja azt össze aktivizálási intézkedésekkel. Az aktivizálási intézkedésekkel való kapcsolat erősítése mellett a megfelelőség és a lefedettség tekintetében javítsa a szociális segélyek rendszerét.

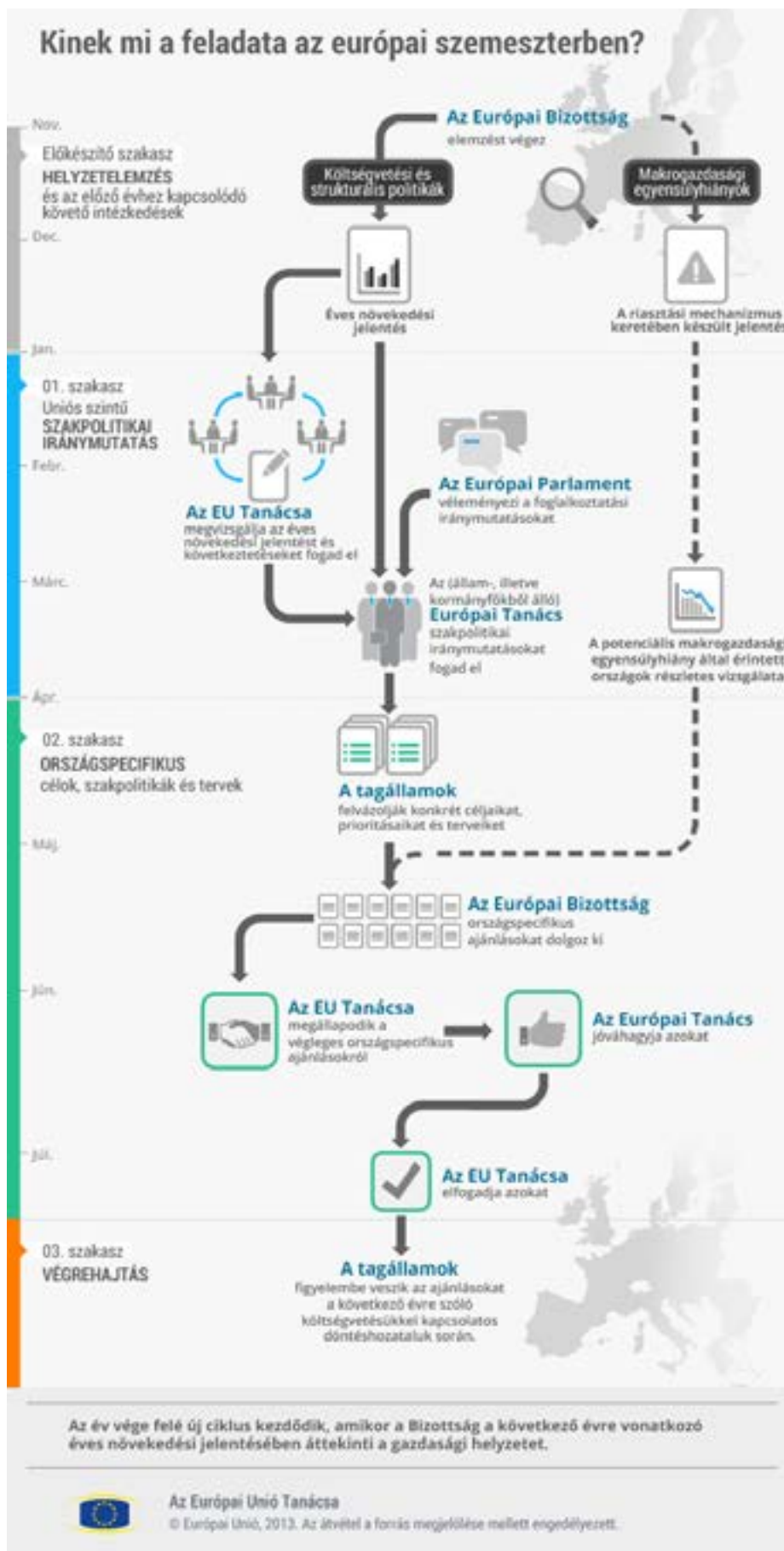
A szegénység számottevő csökkentése érdekében hajtson végre egységesített és integrált, különösen a gyermekekre és a romákra összpontosító szakpolitikai intézkedéseket.

Befogadó szakképzést

6. A szakképzésből és a szakoktatásból kieső diákokra összpontosítva hajtson végre nemzeti stratégiát a korai iskolaelhagyás megelőzése érdekében. Alkalmazzon rendszerszerű megközelítést az oktatási szegregáció visszaszorítása és a hátrányos helyzetű csoportok, különösen a romák többségi oktatásban való inkluzív részvételének előmozdítása érdekében. Segítse elő az oktatás különböző szakaszai közötti, illetve a munka világába történő átmenetet, és kövesse szoros figyelemmel a szakképzési reform végrehajtását. Hajtson végre olyan felsőoktatási reformot, amely nagyobb arányban teszi lehetővé felsőfokú végzettség megszerzését, különösen a hátrányos helyzetű tanulók számára.

Forrás: A TANÁCS AJÁNLÁSA

Magyarország 2014. évi nemzeti reformprogramjáról és Magyarország 2014. évi konvergencia programjának tanácsi véleményezéséről

Bővebben az Európai Szemeszterről: <http://www.consilium.europa.eu/special-reports/european-semester?lang=hu>

Felnőttoktatás a fenntarthatóságért

Újra kisütött a kora őszi nap, amikor közel százan összejöttek Kishantoson, a *Felnőttoktatás a fenntarthatóságért* nemzetközi konferenciára, amelyre hét országból jöttek el szakértők, önkéntesek és NGO-k vezetők. A következő országok képviseltették magukat: Ausztrália, Dánia, Írország, Litvánia, Magyarország, Németország, Románia. Érthető, hogy a legtöbben Dániából jöttek, hiszen ők voltak a leginkább kíváncsiak, mi történt és történik a Kishantosi Vidékfejlesztési Központtal (KVK), hiszen nekik félig meddig saját gyermekük is ez a kezdeményezés. Mivel Tom Norring Dánia budapesti nagykövete nem tudott csatlakozni a rendezvényhez a tanácskozás napján, maga ajánlotta föl, hogy fogadást ad a vendégek számára Pesten, ahol előadást tartott a magyar demokráciáról szerzett tapasztalatairól.

A konferencia nyitásként Dr. Szabó Marcell helyettes ombudsman munkatársa, Fodor Kata ismertette az alapjogi biztos levelét, mert külföldi útja miatt nem tudott részt venni. Ezt követően Ács Sándorné tartott előadást a központ munkásságáról, majd a dán vendégek, Else Mathiassen, Poul Hillerup beszéltek a több mint két évtizedes barátságról, együttműködésről. Dr. Friedhelm Feindt (Németország), az ökológiai mintagazdaság egyik megálmodója és kialakításának egyik fontos szakmai segítője, video interjúban köszöntötte a résztvevőket, mivel nem tudott személyesen jelen lenni. Az organikus mezőgazdasági mozgalmak nemzetközi szövetségének, az IFOAM EU régiós csoportját képviselte Stephen Meredith, aki az EU vidék és agrárfejlesztési törekvéseiről és Magyarország vállalásairól tartott tájékoztatást a „Miért fontos a kishantosi modell” címmel. A Greenpeace kampány koordinátora, Rodics Katalin a szervezet tevékenységét ismertette. Dr. Uwe Gartenschlaeger a Német Népfőiskolai Szövetség főigazgató helyettese, az Európai Felnőttképzési Szövetség alelnöke (Brüsszel) beszélt a felnőttkori tanulás európai perspektíváiról. Dr. Szigeti Tóth János, a Magyar Népfőiskolai Társaság elnöke pedig a fenntarthatóság és a demokrácia- tanulás összefüggéseiről tartott előadást.

A résztvevők konferencia felhívást tettek közzé, amelynek a vitáját Tom Hunter és mások moderálták. A konferencia résztvevői által elfogadott memorandum angol és magyar változata mellékelve megtalálható.

A program zárásaként végül Bolye Ferenc, a Mezőföld Népfőiskolai Társaság elnöke mutatta be a kishantosi gazdaságot. A résztvevők szimbolikus jelentőségként értékelték azt, hogy erre a napra az új bérlők műtrágyázási akciót szerveztek, ami egyúttal nagy felháborodást is keltett a jelenlévők körében.

A felfokozott hangulatú vitákat kavaráó tanácskozást a Mezőföld Népfőiskolai Társaság, a Magyar Népfőiskolai Társaság és a Kishantosi Vidékfejlesztési Központ szervezték.

Bővebben információ és kapcsolat: kishantos@enternet.hu

A konferencia résztvevői által elfogadott memorandum angol és magyar változata mellékelve megtalálható (lapunkban csak magyarul tesszük közzé)

KISHANTOSI FELHÍVÁS

Nemzeti és nemzetközi civil társadalmi csoportok, és több mint 24.000 magyar állampolgár minden erőfeszítése ellenére lerombolták a kishantosi ökológiai mintagazdaságot, amit éppen azon a napon végérvényesítettek, amikor Kishantoson egy nemzetközi konferencia zajlott a fenntarthatóságról.

Ennek fényében tesszük közzé a Kishantosi Felhívást, amellyel felszólítjuk a magyar kormányt és az EU Bizottságot, hogy haladéktalanul cselekedjenek és állítsák le a további rombolást.

A konferencia résztvevői mindenekelőtt kifejezik meggyőződésüket arról, hogy:

- **A fenntartható fejlődés alapvető** előfeltétele a demokratikus működés, ahol kibontakozhatnak az emberek képességei és kreatív energiái, ahol az egymást segítő közösségekre lehet építeni, s a folyamatok a többségi társadalom számára átláthatók, a döntések befolyásolhatók, ellenőrizhetők, a szeretet, az egyenlőség és a szabadság szellemében.
- **Minden polgárnak alapvető joga** az információhoz való legteljesebb hozzáférés, a fenntarthatósággal kapcsolatos tudás annak érdekében, hogy tisztában legyenek a fenntartható fejlődés jelenlegi és jövőbeni fontosságával.
- **A formális és nem-formális oktatás és képzés minden szintje** kiemelkedő szerepet játszik az állampolgári tudatosság fejlődésében és a társadalmi részvétel kialakításában, amellyel megakadályozhatja, hogy szűk autoriter körök, vagy a tőke érdekei érvényesüljenek a társadalom túlnyomó többségének a hátrányára.

Miközben az európai piacon egyre nagyobb a kereslet a biotermékek iránt, Magyarországon stagnál a biogazdálkodás annak ellenére, hogy az ország kiváló potenciállal rendelkezik az ökológiai termelés számára. Kulcsfontosságú stratégiai dokumentumok tanúsága szerint a magyar kormánynek szándékában áll az ökológiai gazdálkodás fejlesztése.

Éppen ezért is elfogadhatatlan, hogy a kormány lehetővé tette a már több mint 20 éve működő ökológiai mintagazdaság megsemmisítését.

A konferencia felhívással fordul a magyar kormányhoz és az Európai Bizottsághoz:

- **Biztosítsák**, hogy a befogadó típusú fenntartható fejlődés Európában a demokrácia előterébe kerülhessen, amely a helyi polgárok döntéshozatali folyamatban való részvételén alapszik. Mindez javíthatja a demokrácia minőségét.
- **Támogassák** és ösztönözzék politikai programjaikban a polgárok tudatosságát a fenntartható fejlődéssel összefüggésben, növeljék az átláthatóságot, az információkhoz való hozzáférést és a tevékeny lehetőségeik elszámoltathatóságát.
- **Ösztönözzék** az ökológiai mezőgazdasági termelés és gazdálkodás feltételeinek fejlődését, amelyek biztosítják és erősítik a családok és közösségek életminőségének fejlődését, valamint a jövő generációk hosszú távú, fenntartható megélhetését.

A fenntartható fejlődés elkötelezett híveiként, az egyes személyek, szakértők, szervezetek és vállalatok eltökéltek vagyunk, hogy egy szolidaritási hálózat részeként mindent megtegyünk azokkal szemben, akik közvetlenül vagy közvetve veszélyeztetik a közösségeinket és az emberi jövőt.

Készek vagyunk a felhívásunk pontjaihoz részletes munkaprogramok kidolgozására.

A 2014. szeptember 18-i kishantosi konferencia magyar és nemzetközi résztvevői

A Kishantosi Vidékfejlesztési Központ és Népfőiskola Magyarország egyik nemzeti kincse. Egy nemzetközileg elismert nem-kormányzati szervezet, amely már több mint két évtizede részt vesz a fenntartható vidékfejlesztésben és az ökológiai mezőgazdasággal kapcsolatos oktatásban. A központot körülveszi egy 452 hektáros ökológiai mintagazdaság, ahol a központ szakértői általuk kipróbált, bevált módszereket alkalmaztak – ám a magyar kormány elvette a földeket, s ezzel a döntéssel elpusztítja az egész központot.

Kishantos most harcol a mintagazdaság túléléiséért, és még bármi megtörténhet. A 20 év alatt felépített tudás és a kapcsolatok a mai napig fennmaradtak, és továbbra is szolgálni fogják a fenntarthatóság ügyét.

Magyar szakértők szerint a kormányzati politikán belül a környezetvédelem jelentős mértékben elvesztette szerepét az elmúlt két évtizedben.

Bemutatkozik a Közéleti Egyesület Népfőiskolája

Kölesd 16. évfolyam 2014/2015

Népfőiskolánkat 1999 őszén indítottuk el a millennium jegyében Varga András agrármérnök vezetésével. Az első előadónk Renkecz József néptanító, az uzdi népfőiskola vezetője volt. Már ezen a találkozón 23 hallgató megjelent és csak érdekesség, hogy 15. jubileumi tanévzárón arról hallhattunk beszámolót, hogy már közülük öten nem jelenhettek meg elhalálozás okán a találkozón. A hallgatóság aktivitása 15 év során végig megmaradt.

A sokszínű tematika, a közösség és az értékteremtés érzete magával hozta azt, hogy az évfolyamhoz újabb és újabb tagok csatlakoztak. Örömmel tapasztaltuk, hogy a régebbi tagok a hűséges előadók adták, adják a gerincét és alapját a népfőiskola működésének.

PROGRAMTERV

Előadások helyszíne: Kölesd IKSZT

Kezdési időpont: 18 óra

Foglalkozások rendje: cca. 45-50 perc előadás, utána konzultáció

2014. nov. 10. hétfő:

Tanévnyitó előadás: Digitális személyiségünk

Előadó: Kocsis Csaba főosztályvezető, Kormányhivatal

2014. nov. 17. hétfő:

A magyarok nyilaitól ments meg uram minket!

Magyar kalandozó hadjáratok Európában

Előadó: Dr Lénárd Tibor tanár

2014. nov. 24. hétfő:

Alkotó óra a helyi értékekről

Előadó: Dr. Nagy Janka Teodóra egyetemi tanár

2014. dec. 01. hétfő:

Engedékenységet, alázat és szolidaritást

Előadó: Sebestyén Molnár Árpád plébános

2015. jan. 05. hétfő:

Megismerés öröme

Előadó: Lengyel János filozófus

2015. jan. 19. hétfő:

Bohóc az álarc mögött /HOFI/

Előadó: Gazdag Ferenc tanár

2015. feb. 2. hétfő:

Téveszmék, tévedések a történelemben II.

Előadó: Dr Kiszler Gyuláné tanárnő

2015. feb. 16. hétfő:

Ó ezek az oroszok!

Előadó: Nagy László tanár

2015. márc. 02. hétfő:

Bécsi erdőtől az osztrák Dunakanyarig

Előadó: Zentai András címzetes igazgató

2015. március 9.

TANÉVZÁRÓ-KIRÁNDULÁS

Varga András évfolyamfelelős

Kölesd

A hajdani mezőváros (1732-1871) Tolna megye közepén, két tájegység, a Hegyhát és a Mezőföld találkozásánál, a Sió jobb partján fekszik. A dombos Hegyhát erózió formálta völgyei sugarasan tartanak a település irányába, átellenben pedig a lecsapolás előtt itt szűkült össze a Sió–Sárvíz kísérő széles mocsár, kedvező lehetőséget kínálva az átkelésre. E földrajzi adottságok évezredekön keresztül vonzó célponttá tették a vidéket a letelepedni kívánó ember számára. Jelentősebb számú népesség tartósabb jelenlétére bronzkori leletek utalnak, mészbetétes edények kerültek elő a község belterületén és a Csont-hegyen. Bár kontinuitásról nyilvánvalóan nem beszélhetünk, a későbbi leletek a Kárpát-medence szinte valamennyi történeti rétegét reprezentálják.

A honfoglalást követően a Sárvíz völgye besenyő településterületté vált. Kölesd neve először a XIII. században bukkant fel az írott forrásokban. Gyér adataink szerint a XIV. században az Apar nemzetség, a XV. században pedig a Szerecseny család s mellette átmenetileg Ozorai Pipo is birtokolta. Jelentőségét mutatja, hogy a század folyamán számos ízben volt helyszíne a nemesi vármegye különféle gyűléseinek, 1490-ben pedig itt vívták meg a trón sorsát eldöntő csatájukat Korvin János és Kinizsi Pál seregei.

A település teljes történeti leírása megtalálható: <http://www.kolesd.hu/kolesd-tortenete.htm>

A „Kulturális Kalauz” programmal Dániában

CULTURE
GUIDES

PROGRAM 2014 | 2015
Glæd dig til en ny sæson
med spændende arrangementer

grundtvigskforum
KIRKE SKOLE KULTUR SAMFUND

A Magyar Népfőiskolai Társaság Kulturális Kalauz című nemzetközi projektjén keresztül jutottunk el Dániába.

A projektben Dánia, Hollandia, Szlovénia, Magyarország, és az Egyesült Királyság hat szervezete vesz részt. A cél egymás országainak, szervezeteinek nem hivatásos művészeti tevékenységének megismerése, a tapasztalatok kicserélése, új ismeretek, új tudás megszerzése.

Magyarország a szüreti felvonulást mutatja be a többi résztvevő országnak.

Április 25-27-ig háromnapos konferenciára kaptunk meghívást a Népfőiskolától Balatonszepezdre. A téma, a szüreti felvonulás. A Káli-medencében és a Balaton parti településeken hagyománya van ennek az eseménynek, minden évben megrendezik a szüreti időszak végén, hogy megünnepeljék az egész éves munka befejezését.

A szőlősgazdák életvidám, nyitott, vendégszerető emberek, mindenkit szívesen látnak vendégül, szívesen kínálnak boraikkal, ezért a felvonulás jó hangulatú, vidám esemény.

A felvonulás megszervezése nem kis feladat, esetünkben Mindszentkállya és Szentbékállya közösen szervezi. Egyik évben az egyik településről indul a menet, a másik településen ér véget, ilyenkor ők

a házigazdák, ők kínálják vacsorával a résztvevőket, majd mindenkit bálba invitálnak. Következő évben fordított a helyzet.

A felvonulásnak megvannak a hagyományos „kötelező” elemei, melyeket a szervezők jól ismernek, és beépítenek a programba. Ilyen például a kisbíró személye, szerepe, a szőlőharang, a települések zászlói, és akik azokat viszik a menetben, a bírói pár szerepe, a borokat, pogácsát és süteményt kínáló emberek. Ebben az évben a Magyar Népfőiskolai Társaság is csatlakozott az eseményhez a Kulturális kalauz című nemzetközi projekt keretében, s azt a célt tűzte maga elé, hogy a hagyomány és kultúra elemeivel gazdagítsa az eseményt. Ezek az új elemek színesítették a programot: létrejött egy kiállítás a szőlőművelés és borfeldolgozás eszközeiből, ami a helyi szőlősgazdák régi, esetleg már nem is használt eszközeiből állt össze. A plébános megáldotta a szőlőharangot. Újra összeállt az Őszülő Halánték Baráti társaság, hogy népdalokat énekeljen a menet során.

A projekt dániai vezetője Hans Jorgen Vodsgaard kuriózumként ismerkedve az eseményekkel, különlegesnek találta és örömmel kísérte figyelemmel végig a programot.

A magyar csoport november negyediké és hatodika között látogatott Dánia fővárosába, Koppenhágába. A csoport tagjai: Szigeti Tóth János, a csoport vezetője, Keszler Gyula Mindszentkállya polgármestere, és Kovács Gáborné önkéntes. Kedd reggel repülőre ültünk, és kezdetét vette az utazás Dániába, és annak kulturális életébe! Délben érkeztünk Koppenhágába. Hans Jorgen Vodsgraard fogadott bennünket a szállodában, akit már magyarországi látogatása után kedves ismerősként üdvözöltünk. A Dán Nemzeti Múzeumba vezetett bennünket, ahol mesélt Dánia történelméről, megnézhettük az ország tárgyi emlékeit.

Délután vette kezdetét a program szakmai része, melynek célja a partnerek kétoldalú mentorálása a Guide programban. A tanácskozások a történelmi belváros egy patinás épületében, a kulturális és konferencia központként működő Vartovban voltak. A magyar csoport közösen vett részt a programon az angol csoporttal: Daniel Carpenter a csoport vezetője, Janina Kuczys (Önkéntes Művészet Skócia), és Dylan Hellyn (Kulturális Kalauz). Házigazdáink Bente von Schindel KSD, Mette Vesterbaek Mortensen KSD, Hans Jorgen Vodsgraard Interfolk voltak.

A partnerek céljai a közös munkával

- tapasztalatszerzés a partnerek Guide program tevékenységéről (találkozás a végfelhasználókkal, helyi munkacsoportokkal, más projekt partnerekkel)
- a társ megfigyelői látogatás, tanulás lebonyolítása
- az önkéntesek bevonása a programtársak mentorálásába, a minőségfejlesztés érdekében
- egy külön értékelés elnyerése, a Guide program minőségbiztosítása

A csoportok bemutatkozása után a helyi Guide programok ismertetése következett. Este volt még idő egy kis sétára, ismerkedhettünk Koppenhága nevezetességeivel.

Másnap reggel ismét a Vartovban találkoztunk, ahol folytatódott a munka. Az önkéntes művészeti egyesületek országos hálózatát Bente von Schindel mutatta be.

A dán kulturális központokról Soren Soeberg Ohlsen a Dán Kulturális Központok Egyesületének főtitkára tartott előadást.

Délben megnéztük a koppenhágai Parlamentet, és a Városházát.

Délután a Koppenhágától 50 kilométerre északra fekvő Frederiksværk-i Gjethusetbe vittek vendéglátóink. Az egykor háborús eszközöket előállító hatalmas épületben ma kulturális programokat szerveznek. Itt Anette Westh, Halsnaes város kulturális bizottságának elnöke üdvözölt bennünket. Megismerkedhettünk a helyi projekttel: Halsnaes kisvárosban az idősek egyesülete gazdag iskolán kívüli kreatív és művészeti, kulturális programokat szervezett a tanulók számára. Munkáikat egy kiállítás keretein belül nézhették meg az érdeklődők, ahol maguk a tanulók mutatták be az egyes tevékenységeket, egyebek között a város épületei alapján az építészet tanulmányozását, használt biciklikereket díszítését, kézműves textilmunkákat, és a természet tanulmányozását. Az eseményt követően a helyi egyesületi tagokkal és tanárokkal folytattunk eszmecsere-t.

A tanulók munkájuk elismerésül diplomát vehettek át a város kulturális bizottságától.

Visszautaztunk Koppenhágába, ahol vendéglátóink egy közös vacsorára hívták a csoportokat. Itt lehetőség nyílt egy kötetlen beszélgetésre, ahol a két nap munkáját összegezhettük, tapasztalatainkat kicserélhettük.

A cél mindegyik országban közös: a kultúra és a művészetek eljuttatása mindenkihez. Lehetőséget és segítséget adni mindenkinek ahhoz, hogy ne csak nézője, szemlélője legyen a kultúrának, művészeteknek, hanem annak létrehozásában aktívan részt vegyen. Ezzel nem csak a hivatásosokat, hanem egyre több műkedvelőt is be lehet vonni a kulturális és művészeti életbe. A cél tehát közös, a különböző módszerek megismerése közben pedig sokat tanulhattunk egymástól.

Hazautazás előtt lehetőségünk volt még ismerkedni Koppenhágával. A Christiansborg palota a dán Parlament, melynek tornyából csodálatos kilátás nyílik a városra. Nyhavn, kedves házak a kikötő körül, a kikötőhöz vezető csatornák. A Koppenhágai Operaház a világ egyik legmodernebb operaháza. Andersen, a híres meseíró szobrát is megnéztük. Érdekes volt látni, hogy Dániában mennyire népszerű közlekedési eszköz a kerékpár, és hogy ezt támogatják hatalmas kerékpár tárolókkal. Tapasztalhattuk, hogy a dánok kedvesek, barátságosak, segítőkészek a külföldiekkel szemben. Ha valaki nem ismeri a dán nyelvet angolul sietnek a segítségére.

Összegezve a tapasztalatokat: szép környezetben, jó társaságban, kedves emberek között, sok új és érdekes élménnyel gazdagodva, csodálatos három napot tölthettünk Koppenhágában.

A projekt honlapja: <http://www.cultureguides.eu/>

Kovács Gáborné Kati

Ázsia-Európa felnőttoktatási együttműködés

Milánó október 10-12.

Az Ázsia-Európa Találkozók (ASEM) rendszere hivatalosan 1996-ban kezdődött, az első csúcstalálkozó Bangkokban, Thaiföldön volt. Az Ázsia és Európa közötti kapcsolatokat elmélyítését szolgáló állam és kormányfők találkozóira kétévente kerül sor felváltva Európában, vagy Ázsiában. A köztes időszakban a külügyminiszterek találkoznak, s gazdasági és kulturális találkozók zajlanak. 2014-ben a 10. csúcstalálkozóra került sor október 16-17-én Milánóban, az EU olasz elnökség égisze alatt. A magas szintű tanácskozásokhoz számos más konferencia kapcsolódott. Így kerül sor arra az Ázsia-Európa társadalmi fórumra is, amely az „*Ifjúság és felnőttoktatás: az élethosszig tartó tanulás közfinanszírozásának biztosítása*”, c. témát tűzte napirendre. A fórum szervezői az Ázsia Csendes-óceáni Szövetség Felnőttoktatási Egyesülete (ASPBAE), a Német Népfőiskolai Szövetség (DVV International), az Európai Felnőttképzési Szövetség (EAEA) és az Olasz Kulturális és Szabadidős Egyesület (ARCI) volt.

A műhelytanácskozás számba vette az együttműködési eredményeket és vitát folytatott a jövő számára kitűzött prioritásokról, október 10-12 között Milánóban. A félszáz ázsiai és európai szakember a következő témák megvitatására összpontosított:

- egy minőségi és holisztikus oktatási és élethosszig tartó tanulás megvalósítása, amely figyelmet fordít a marginalizált csoportokra Ázsiában és Európában.

- A mindenki számára elérhető egyenlő és minőségi oktatás finanszírozásának kérdései, az Ázsia és Európa közötti kormányközi együttműködés folytatása az ifjúsági és felnőttoktatás terén.
- Melyek legyenek a legfontosabb kampány célok az ún.2015 utáni ifjúsági és felnőttoktatás közfinanszírozásában, különös tekintettel, arra, hogy 2015-ben Dél-Koreában kerül sor az Oktatási Világfórumra.

Az oktatás nem kereskedelmi áru

Egyetértenek az ázsiai és európai felnőttképzési szakemberek

Az Európai Felnőttképzési Szövetség (EAEA) szervezett műhelymunkát az Ázsia-Európa Társadalmi Fórumon (AEPF) Milánóban október közepén. A fórum fő témája az európai és ázsiai társadalmak jövőképe és az emberek reményei a két térségben.

A fórum *Egy igazságos és befogadó Európa és Ázsia – a polgárok által épített állam a polgárokért* címmel került megrendezésre és a következő témákkal foglalkozott:

- A társadalmilag igazságos kereskedelem és beruházások
- Univerzális társadalmi védelem – garantált, tisztességes munka és a fenntartható megélhetés
- Alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés és társadalmi biztonság mindenki számára;
- Az élelmiszer-önrendelkezés és a fenntartható termőföld és a természeti erőforrás-gazdálkodás;
- Igazságosság és klímaváltozás, a fenntartható energiatermelés és nulla hulladék;
- Béke és biztonság

Bevezető előadásokat tartott **Uwe Gartenschlaeger** (DVV International igazgatóhelyettese és az EAEA alelnöke), **Rene Raya** (Ázsia Csendes-óceáni Felnőttképzési Szövetség, ASPBAE)

és **Tania Berman** (EAEA) Témájuk *Az ifjúsági és felnőttképzés menetrendje a 2015-t követő időszakban. A főbb tendenciák az ifjúsági és felnőttképzésben, Európában és Ázsiában* volt. Az előadásokhoz kapcsolódó műhelymunka eszmecseréjét **Szigeti Tóth János**, a Magyar Népfőiskolai Társaság elnöke moderálta.

A résztvevők javaslatokat és ajánlásokat fogadtak el, amit hat pontban összegeztek és juttattak el a társadalmi fórum vezetőséghez.

Miután megvitatták az oktatási kihívásokat Európában és Ázsiában, a résztvevők javasolták az AEPF Közgyűlésnek, hogy:

- Tegyék megfontolás tárgyává, az oktatás nem privát árú, hanem közjószág és érte a kormányoknak felelősséget kell vállalnia;
- A nemzeti stratégiák keretében támogassák a részvételt az ifjúsági és felnőttképzésben, beleértve a kormányok pénzügyi kötelezettségvállalásait is;
- Mivel az oktatás nem kereskedelmi termék, ezért ki kell zárni, hogy tárgya lehessen a kereskedelmi megállapodásoknak (például az EU-USA transzatlanti TTIP tárgyalások);
- A mindenki számára elérhető, általános funkcionális alpműveltséget kell biztosítani, s mint célt bele kell foglalni a nemzetközi fejlesztési menetrendbe;
- Az oktatást holisztikus szemlélettel kell kezelni, mint ahogy azt a Delors jelentés a tanulás négy pillérében tette: (a tanulás tudni, a tanulás gyakorlati készség, a tanulás megvalósítani együtt élni, és a tanulás létezni);
- Támogassa a közgyűlés az ENSZ *globális polgárság oktatása* kezdeményezését

A rövid ismertetőt Tania Berman szerkesztette.

Milánó, 2014. október 12.

Osztrák felnőttképzési kezdeményezés: további három évre ingyenes alapképzés

A szeptember végi osztrák kormányülés hat pontos programja „Út a legjobb oktatás felé” magába foglalja, hogy a felnőttképzési kezdeményezést folytatni kell. Most ez indult útjára egy miniszteri rendelettel.

A következő három évben a felnőttek ingyenesen vehetnek részt az alapfokú oktatásban, és a kötelező iskolai oktatás befejezését szolgáló programban. A cél az alacsony képzettségűek számának csökkentése.

A felnőttek alapképzettségének helyzetével foglalkozó nemzetközi kutatás, a PIACC eredményei azt mutatják, hogy Ausztriában 1 millió ember alacsony képzettségűnek számít az olvasás, írás és számolás terén. (Magyarország kimaradt ebből a kutatásból. – a strucc is így cselekszik.) *Azt szeretnék az osztrák hatóságok, hogy e program folytatásaként elősegítsék, hogy minden ember részt tudjon venni a társadalmi életben, és hosszú távon alkalmassá váljon a munkaerőpiacon történő aktív részvételre.*

A felnőttképzési kezdeményezés lehetővé teszi az Ausztriában élő serdülők és felnőttek számára, hogy az iskolai tanulmányok befejezése után a felnőttképzésben díjmentesen megszerezhessék az alapképzettségeket. Az oktatási miniszter szerint ez a kezdeményezés igen hatékonynak bizonyult a karrier lehetőségek növelésében, különösen a nehéz gazdasági időkben.

További információ:

Ministerratsbeschluss brachte von vielen lange erhofftes Ergebnis für die Förderung von Basisbildung und Pflichtschulabschlüssen.

- **Bundeskanzleramt Österreich: Ergebnisse der Regierungsklausur am 26./27.09.2014**
- **Initiative Erwachsenenbildung: Neue Programmperiode ab 2015**

*Szeretettel kívánunk minden Kedves Olvasónknak
áldott és békés karácsonyi ünnepeket és boldog új évet!*

Magyar Népfőiskolai Társaság

1138 Budapest, Révész u. 2/c

Tel.: 06 (20) 610 05 06

www.nepfoiskola.hu

mnt@nepfoiskola.hu